

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the copyright owner.

© Center for Research Libraries
Scan Date: December 2, 2008
Identifier: s-m-000016-n11

بريقان نورد نشريات داره سي
 صافي: ۲۵۱۷
 Publication Department

۱۵ نيسان ۱۳۴۰

سنه: ۱

محراب

اجتماعي ، فلسفي ، تاريخي ، ادبي مجموعه در
 شيميديك اوز يش كونده نشر اولتور

مفردات

- اسلام « ادوار مونته » م . شكيب
- عاصي « اجتماعي حكايه » جامي
- عبدالحق حامدك بكك غير منتشر مکتوبلری خليل ماله
- اوقاق بر نظره « افغانستان » عبدالرشيد ابراهيم
- وضوح سمرلق « الهيات فا كوله سي مناسبيله » محمد علي عيني
- اورتا آسياده توركمن « توركمنلر ك ديني » علمي ضيا
- شيخ سهروردي حياتنك صوكلرنده يوسف ضيا
- حي بن يقظان « ابن طفيلك فلسفي روماني » رشيد

سراب : قدره حسين — شرق : مليحه نوري — غزل : روعي — غزل : جيل رآفت —
 بكي نشريات ، قرآن ترجمه لری ، آنادولی مجموعه سي : شرف كاظم .

شهزاده باشي : اوقاف مطبعه سي

۱۹۲۴ — ۱۳۴۰

اسلام [۱۱]

۳

أولیا و طریقہ

مسلمان اور تودو قسطنی تشکی و انکشاف اثناسندہ منبہ اولان قرآن کریم دن خارجه چقدینی نسبتده و لیدکلریله اشتهارایدن ذاتلره توجه ایتمک باشلانلدی. بونلره قارشی کوستریلن حرمت و اطاعت چوق کچمه دن برر طریقت، برر مذهب حاله تردی ایتدی. بوجریانک منبع و سبیری پک متنوعدر. بو باده اک عمومی سبب اسلامتک مغلوب ایتدیکی عقیده لرك مقاومتیدر. چونکه اسلامیت کبی وحدت الوهیتی اک ایلری کوتورمش بر دینده اولیالره پرستش بوندن باشقه عمومی بر سبیلله قابل ایضاح دکلدر. بو طریقتلرده کورولن اولیا پرستک اسلامیتک مغلوب ایتدیکی دینلرک بر وسیله ایله ینه اسلام اداره سی آلتنده کی بر پسزند لکندن عبارتدر. اسلام مملکتلرنده منتشر اولان طریقتلرده اسلامدن اولکی سامی، هندی، یونان-روما مشرک کلریله یهودی و خریستیان دینلرینی فوق العاده صریح بر صورتده کورمک ممکندر. مثلاً شیعه افسانه سنده حضرت علی کولکرده ساکن اولوب کوك کورولتیلریله شمشکلره ریاست ایتمکده در. «آله رعد» هم سامی اسطوره لرده، هم رده یونان-روما مشرک کلکنده موجوددی.

اشبو طریقت منتسبلرینک ملاحظه سنه کوره بویوک و ذی قدرت اولان الله فقیر قوللرندن چوق یوکسکده و اوزاقده در. اوندن استعانه و استمداد ایتک قوللرک وظیفه سیدر. بونک ایچونده آلهک اصلا ردا تیمه جکی اولیالرک یاردیمه، توسطه مراجعت ایتک کر کدر. طریقتلره میدان و یرن خصوصی سبیلرده پک متنوعدر. بونلردن باشلیجه سی خلقک زاهدک حیاتی یا شایانلره قارشی کوستردیکی توجهدر. خلق، بوحالی کورونجه صاحبنه

[۱۱] بوندن اولکی مقاله لیدنجی و سکرنجی صایریده در.

در حال و لیلک پایه سی و یرمکده در . اصل بویوک اولیالق طریقت ، زاویه ، مؤسسہ خیریه
والح .. تأسیسنه موفق اولانلره بخش اولونوردی .

فرانمزلك (اعزہ) دیدکلیرینه عربلر «ولی» هندلیلر «پیر» شمالی آفریقایلر
«مرايط» [که غیرت دینیه صاحبی دیمکدر] فاسلیلر «سیدی» ویا «مولائی» دیرلر .
اولیا ، انسان ایله الله آراسنده بر متوسطدر . مسلمان اولیالری آراسنده سلسله
مراتب یوقدر؛ یالکیز ساحه نفوذ و انتشارلری متنوع اولیالر واردر . «عبدالقادری کیلانی»
[۱۱۶۶] کبی آفریقا و آسیاده شهرتشار و جهانشمول اولانلری یاننده یالکیز محفلرنده
معروف اولانلری واردر .

اسلامده اولیالنی توجیه و تشریح ایدهجک بر قانون و مرجعده یوقدر . اولیالر
مقاملرنی یالکیز شخصی شهرت و موفقیتلریله تأمین ایدهرلر . مسلمان اولیالریک کرامتلینه
حادث مناقب و افسانهلر قائلکلرک «مذهب افسانه» کلیانندن چوق دها زنکیکن ،
خلیف و حیرتبخشدر .

اسلام اولیالغنده ولینک مریهلرینه برکت افاضه سی یعنی تقدیمی توکور و کله در .
نته کیم مرابطلر کندی طریقتلرینه انتساب ایدنلرک اولا آغیزلرینه توکور و لر و بوتو توکور و کده
قطعی بر تأثیر اعتقاد اولنور .

*

ویلره اعتقادک دینی طریقتلرک وجود بولماسیله بک صبقی بر ارتباطی واردر .
اسلامیتده دینی طریقتلرک ظهوری بک اسکیدر . بونلرک تأسسلیرینک اصل سببی «تصوف» ی
دوغوران سببک عینیدر . معلومدرکه تصوفی دوغوران سبب ذهنیه مسلکنک و تعلیمات
قرآنیهک قورولنی اولمشدر . بوقورولنه قارشی «سربلک» احتیاجی ، یعنی الوهیتله
دوغورون دوغرویه برلشمک ، اللهم روحده بولمق ، واونکله یاشامق آرزوسی دوغدی .
طریقتلرک اک مبذول اولدینی اسلام دیاری شمالی آفریقا و بالخاصه «فاس» در .
طریقت منتسبلری اساساً مسلم اولوب اورتودوقس اسلاملردن فرقلری تاماشانی ،
رحیم ، پروغانداجی و سیاسی اولمالریدر . هپسنک مشترک وصفی «سربلک» ده طوبلانیر .
اشیاده وجود حقیقی بی انکارایله یالکیز برشکل خارجی بولوندیغنی ادعا ایدن ، فلسفی
تعبیریه فورمالیزمی قبول ایدن اسلام اورتودوقسلفته مخالفت ایدن میستیسزمک یعنی «سربلک» ک
بودینی طریقتلرده مطلق بر فورمالیزمی بالذات دوغورمه سی ایلک نظرده بادی حیرت

اولاجق بر شیدر . مثلاً بو طریقت منتسبلری صنعی بر صورتده وجده واصل اولمق احتیاجیه ذکر ، ورد کبی بر طاقم میخانیکی ادمانلری ایجاد ایتدیلر و بو حرکتلره غیرمعین تکرار لریله بشری شخصیتی رفع وتلقین بذاته ایلهده تدریجاً شخصیت الهیهده فنا بولمق ایسته دیلر .

اسلام عالمده طریقتلرک اکثریتله اجتماعی و سیاسی مهم تأثیرلری اولمشدر . تشکیلاتلری پک بسیطدر . بر طریقته منسوب اخوانلرک مطلق بر ولایتی حائز بر شیخلری و شیخکده « خلیفه » و یا « نائب » دینلن بر وکیلی واردرکه بو ، شیخک ولایتی اوزاق مملکتلرده تمثیل ایدر . خلیفه لرک آشاغیسنده طریقت انقسام ایتدیکی زمره لرک باشلری اولان « مقدم » لر واردر . بونلرک مادوننده « درویش » لر کلیر .

طریقته ایلك کیره چکلر « مقدم » لر واسطه سیله و شیخک بونلره ویردیکی اجازتله واقع اولور . شیخه تسلیمیت « غسالک آلری آراسنده کی موتا کبی » اولاجقدر .

دارالفنون روحیات مدرسی

- بیتمه دی - مصطفی شکیب

اسکی بردنرک یاپراقلمده

حطبه

عاصی

فیرطنه لی بر کجه نك ایرته سی ایصلاق بر صوک هار صباحی ایدی . سیسه دولو کونک یوزینک آجیق کولرنکی ، کیرلی چهره سی اوزرنده قویوسنجابی بولو طلر اوزون اتکلریله داملره سورونه رک بر ماتم آلایی کبی غربه دوغرو قوشیورلردی . ساحلک قایالقلرنده پارچالانان آزغین دالنه لرک دریندن کلن اوغولتیلری ، فیرطنه نك آغاچلردن ، اولرک صا چاقلردن چیقاردینی ایصلیقلر بر برینه قاریشیوردی ، آرتق فیرطنه نك قوتی کسيلمش ، درمانسز صوک حمله لرینی یاپیور ، دالرک اوزرنده بونی بو کولمش تک تونک ساللانان صوک یاپراقلری قویارییور ، اوچورییور ، داملرک کنارنده مترددساللانان دامله لرله قاریشیق صاوورو یوردی . طبیعتک کلینلک سوسلری سواقغک چامورلری ایچنده ، آیاغک آلتنده ازیلیر ، قسوتلی چیتدیله رله ایکلپورلردی . بارقک آغاچلری چیسلاق قوللرینی کوکلره دوغرو شکایتله اوزاتمشلردی . اوبونلری کوره میور ، بوتون کجه بی باشنده اویقوسز کچریدیکی بوش یاتاقدن برکرن

اول سوک یولجیغه چیقان، کیزی، خان آدیملره یاقلانسان ظالم اولومک کورتوردیکی تازمه کوزله قادینی دوشونوردی.

بودوشونجه بولی اونی صباوتنه قدرکری سوروکله بوردی: آنه سنی بلباسنی بیلمیوردی؛ یتیمخانهک بویوک برقولوجه ماکنه سینه بکزه یین کنیش و صوغوق یتیمخانه لرنده، دستکاهلرنده یتشمشدی. جمعیت بشریهک سفیل وبی نصیب قسمتی تشکیل ایدنه اکثریت مفدوره بی تزیید ایچون دارالایتامک هر سینه قالدیرم اوزرینه دوکدیگی کنجلرله برابر، خسرانلرله دولو اولان حیات مبارزه سینه آتلشدی. ابون شفقتدن، عالمه حایه سندن محروم بویویان هرچوجوق کیبی کوچوک یا سندنبری جمعیه قارشنی قلبنده طوغان کین و غرض حسلری کنجلکنده ایچنه دوشدیکی بیکی محیطده دهاقوت و شدت آلهرق انکشاف بولشدی. جمعیت اونک نظرنده یاغما کر، غاصب برصنغ غالیهک منفعتی تأمین ایچون ایجاد اولنمش شیطانی بریدیه ایدی. یاری آج یاری طوق چالیشدیرلدینی دستکاهلردن هر آقسام عمله محله سنک حیوان آخورلرینه مشابه تر و چوروک کوسله قوقان ایزبه لرینه دوندیگی زمان دارالایتامده آلدینی ایلمک تحصیلنی الله کچره بیلدیکی کتابلرله توسیعه چالیشمش، علم و عرفانک صنوف نمنازه به بخش ایتدیکی تفوقی بو صورتله قازانه جغنی وانسانی او موقعه سوق ایدن آلتون باصاماقلی مردیو بندن طیرمانا جغنی امید ایتمشیددی. بو یولکده یا کلش اولدینی آ کلامقده کچیکمه مشدی. دوغدینی بشیکه کوره انسانلره حققر و نعمتلر توزیع ایدنه نظام اجتماعی آنحقیق پک آز استنالرله مساعد اولدینی او قلعه معلاده دوغانلرک، ایجرییه نادرا دیوارلری آشارق کیرنلرک دینشاریده کی اکثریت سفیله به قارشنی قابیلری پک صیقی قبادینی کورمه شدی.

دائمی حرب خالنده یا شامغه محکوم اجتماعی صغفلردن هانکیسینی غلبه ایدرسه ایتسین تحکم و صویفونجیلقدن عبارت اولان اساس ده کیشمیوردی؛ بو فاسد منبای اجتماعیدن نفرت ایتمش او نا قارشنی عصیان ایله مشدی.

مدنیتمک مداراقتخاری اولان معظم بلده لرک سینه لرنده و مادی رفاه و سعادت قی مذهب قه لری آلتنده جمع ایدن سیرایلرک، کاشانه لرک، یانی باشنده بارینان میلیونلرجه بی نصیب کروه اسافلدن مرکب انسانلق چرکابی ایچنده کچبردیکی نیم بهیمی کنجلیک حیاتنک ایسلی خاطره لری، اوزاق و عذابی کیجه لرک کابوسلری کیبی، شیمدی قفرعاتی تماماً سچه مدیکی قورشون کیبی آغیر شیلردی. یالکیز بولیال ظلمعات آراسنده کوزل و کوربه قادینی طانیدینی کوندن

باشلایان خاطرہ لری جانلی برسلسلہ حائذہ یاشیورلردی . برابر یاشادقلری انسانلق مرتبہ سی ایچندہ کنج و کوزل قادیں چامورہ دوشمش صاری برکل کبی مادی وروچی کوزلاکئی محافظہ ایدہ بیلمش کنزیدہ برخلوقدی . چوجوقلفندن بری محروم اولدینی شفق، حیانتک فصل ربیعندہ طامامش اولدینی روحی برذوقی اونده بواش ، یاشامق مبارزہ سنک مرحمتسز صدمہ لری آراسندہ هر سنده له یشده اونا دایامشدی . حیات بایرینک طاشلی ودیکنلی یولنی یورغون آرابہ بارکیرلری کبی بربرینہ دایانہرق چیقمشلردی .

کندیسی هر دلرو راحتہ ، سعادته لایق کورہن؛ خودکام خلیالرله دولو کنجہاکنک محرومیتلر ، خسرانلرله کچن قارا کونلرنده یکانہ تسلیہ سی آنجق او قادیندی . جمعیتک ظالم چرخنی ، باشقہ لرینک راحتق وسعادتی ایچون کندیسی ازدیکئی ، کیکلرینی قیردیغنی حس ایتدیکی ، یوروجی کونلرک آلام متاعیبلہ کوبورہ رک بومروقلرتی صیقدیغنی بحرانی دقیقہ لرنده قادیں اوننی سینہ سنہ چکر و یوموشاق پارماقلربله صاچلرینی اوقشار ، کندیسی بوغان حقسز لفلرہ قارشق روخندہ کورہ مین بیرتجی قابلائی بیاض کورکسندہ تسکین یدر ، اویوتوردی . فلاکتلر ، خیال سقوطلربله دولو حیانتدہ آرتق بوتون وارلغنک معناسی بالکنز او اولمشدی؛ اونکله واونکچون یاشاردی .

شیمدی قاین اولومله اوزون واشکنجہلی بر مجادلدن صوکرہ کیتدی؛ اولمه مک ، آریلمامق ایچون بوینہ صاریلہرق ، وجودینک بوتون قوتیلہ ظالم اولومله اوغراشہرق چالیشدی بونکله برابر اوقوللری آراسندہ اولدی؛ کوزلری بونا اینانہ مامشدی . اوکنج وکوزل قادیں ناصل اولہ بیلیردی ، بونی کیم یاییوردی؛ یاشامق ایچون کافی قوتی وحق ویردکن صوکرہ اوننی اولدیرمک بونہ آکلاشیلماز برظلمدی .

اولونک باشندہ کچن اوزون قارا کلق کیچده اونا کوزلرینی دیکمش اویامناسی بکله مشدی . جنازہ نک آردندن کیدرکن ینہ اونکله برابر یاشامش صوک دقیقہ لرک هنوز جانلی خیاللری ایچندہ سوروکلنمشدی . آنجق نابوتی اسرار انکیز ظلمانی ایچنہ چکن قبرک، دیوی حیانتک اوتہ سنده کی عالم مجھولانک مدخلی اوکنده مدہش حقیقی آکلامشدی . ایشته او دقیقہ شیمدی به قادر کندیسی ازمکدن باشقہ بر اییلکنی کورمدیکی بو علمده حقیقہ کیمسہ سز ، تسلیہ سز قالمش اولدیغنی کورمشدی . اطرافندہ کی اشیا وانسانلر کوز قباقلرینی دولدیران یاشلرک آره سندن بولانیق ، آکلاشیلماز ماہیتلر آلہرق تترہ شیمک

باشلادینی زمان ، او آنه قدر قوپه جق کچی کرکین دوران یوزینک عضلاتی تتره مش و حیانک بو صوک ضربه سی آلتنده زبون و عاجز مزارک یانه یوارلامشدی .
 ضعیف لامبه سنک تتره ایشیق لریله منور یاری قارا کلق اوداسنده ، بوش یا تاغک باشنده کچن ایکنجی کیجه سی داها مدهش اولمشدی . اونو بیهوده چاغیرمش ، آرامش هرشیده بوتون اشیاده اونو تکرار کورمک ، تکرار باغیرینه باصمق ایچون بر مجنون کچی قوللری آچیق چیرینه رق دوغمشدی . فیرطنه دیشاریده کوکاری یرله قاریشدران قودورمش حمله لریله پنجه لری دیوارلری زورلار ، قاجیلارکن او بو قورقونج حقیقته قارشو روحنک بوتون قوتیله عصیان ایتمشدی . یاری قارا کلق کوچوک اودایو دولدوران اشیاده اونو آرامش ، جانسز ، حسسز مواددن اونو ایسته مش ، زورلامش و صوکره مغلوب یاوارمش ، دیلمنمشدی . یأس و تهوری ایچنده چوقدنبری متروک دوران توزلو کتابلری ، کنجلاک روحنک یگانه آشنالری کوزینه ایلدشمش و کندیسنی آلداتان او خائسردن انتقام آلمق ایستین بر حمله ایله تکونک سرینی کشف ایتمش کچی غرورله یوزینه صیریتان او یازیلری برر برر یره چارپمش ، آیاغیله چیکنه مش و نهایت عاجز و مغلوب کندیسنی بوش یا تاغک اوزرینه یوزی قویون آتمش یارالی بر بوغا کچی ایگله مشدی

آرتق کندیسوده اولمکه ، بوش حیاتنه نهایت ویرمه که قرار ویردیکی زمان صباح اولمشدی . درمانسز تتره یین باجاق لرینک صوک قوتی صرف ایده رک ادراک سز بر ماکنه کچی یورومکه باشلادی . شیمدی ازلی حیات قانونه قارشوده عصیان ایتمشدی ، اولمکه کیدیوردی . برکون اول جنازه یی کچیردکلری یوللری تعقیب ایدیوردی . پارکک اوکنده کی میدانی کچدی ، صولده دار بر یوله صابدی . مزارلنک اوکنه کلشدی . قاپی یی ایته رک ایچری کیردیکی زمان بر نانیه تردد ایچنده دوردی . مزین بالدی زلی مزارلرک آراسنده ، یاغمور اینجیلریله سوسلنمش چاملرک اولمز یشیلکلری آلتنده تازه بر طوبراق کومه سی واردی . دیشاریده درجه درجه شدنی آزالان فیرطنه نک ، صاغناقلرک مقبره یه یهین قیالقره چاربان دالغه لرک کوروتولرینه نظراً اوراده نسبی بر سکون حس اولتیوردی . آغاچلرک اوزرندن معبدک معظم قبه سی ، قالین دیوارلری ، قارا کلق پنجه لری کورولیوردی . بر آن نظری قبه یه ، چوقدنبری اونوتدینی او بنایه دیکیلدی . انسانلرک مقبره معبدی بر برینه بو قدر یاقین باعالمزنده کی سری کشف ایتمه که چالیشیر کچی بر آن دوردی . دوشوندی

صوکره مزارلرک آراسندن سنده لیه رک کچدی . طوبراق کومه سنک یاننده یوصون قابلامش اسکی بر مزارک مرمری اوزرینه بیقلدی . صاغناق اطرافدن طوبلادینی صولنون یابراقلری دیوارک کنارینه بیغمش مزارک اطرافنه صاحمشدی . طبیعتک کنجک سوسلری ، زواللی یابراقلر اوراده بر آووج قارا طوبراق ، کوبره اولق اوزره بریکم شلردی . دون مزارک قارا ورطوبتلی چوقورینه ایندیردیکی تازه قادین ، چامورلر ایچنده سوریکله ن ایلک بهارک یشیل سوسلری ، بوتون اوکوزلکلر یارینکی یکی حیاتی دوغوره جق اولان طبیعتنه غدا اولیوره . ومادر ازلی دوغوره ق ایچین چوققلرنی بیوردی .

بوقورقونج حقیقت قارشوسنده عاصی روحنک باغیرمق ، سومک وهیچ ولمازسه بوقدر جق اوج آله بیلمک احتیاجنی تطمین ایچین یکیدن آجیلان آغزنی مزارک بر آووج طوبراغنده بلرهن مکونانک لایتغیر عظمتلی سیاسی اوکنده عاجز ومغلوب قایاندی . لال وایکم نظری اوطوبراغه مرکوز ، دوگدی قالدی . شیمدی ، دهاها سکون ایله دوشونیوردی : یانان قاورولان ، توتن ، کول وتوز حالنده صاورولان ، اولهن بر آووج چامور اولان بوتون کوزلکلرک یاواش یاواش قاریشدینی ، کندیسی کبی دوشونمش ، الم چکمش ، آغلامش بیکارجه وجودک انقاضندن ترکب ایدن هرذره سی کوزیاشبه ، قانله مشبوع اولان بو طوبراقده نه تطمین اولنه ماش یالدرلی خودکاملقلر یاتیوردی .

اودت ، یارین ، ایلک بهارک فیضیه دوغوج نرمین چنلرک ، نازنین جیچکلرک شوخ ونورلو خنده لری ، بزنی یاشانان وداها یاشامق ، قابل اولدینی قدر یاشامق ، اولومک اونه سنده یاشامق احتیاجنی ویرهن ویاشامق ارشک قیراجنی صیرتمزده صالایان اوبویوک وازلی خودکاملغک انقاض پریشانندن وجود بولاجقدی .

بر کل قدر کوزل ، بر جیچک قدر کورپه ، نازلی قادینده اولومه اوزون بر جدالدن صوکره اونک قورقونج نیجه سنده مغلوب بوینی بوکمشدی . اولمک ، یوق اولق اونه چیرکین شیدی . . . کوزلری ایسته میه رک چاملرک یشیل یابراقلرینه دیکیلوردی . یکدیگرینه ضد حسلر وفکرلرک تحت تأثیرنده هیچ بر نقطه یی تثبیت ایده میه رک ساعتلرجه قالدی . اولومه حیات ، ظلمته نور بورغون دماغنی حکملری آلتنه آلق ایچون چا پیشیوردی . وجودنی بوپوک برکسیکلک قابلامشدی .

اولمک کنج وکوزل قادین کبی ابدیته قاریشمق ایسته یین محاکمه سنه ، اراده سنه قاریشی روحنده یاواش یاواش اویانان ، کیندکجه قوتلنن ویوکسه لن درونی برصدا : یاشامق

گریرلر ربهسترلر

شرقی

قام اوج سنه چیلغینهجه سنک حسنکه طایدم
 سومکمی کنهام سکا بیلمم که نه یایدم؟!
 عشقکه بوسوکنز بوسیاہ یولره صایدم
 سومکمی کنهام سکا بیلمم که نه یایدم!؟

* *

قلبده فراق روزکاری برسام کبی اسدی ،
 دنیاہ بنی ربط ایدهجک باغلی کسدی
 عشقکه یشاردم بکا عشقکه که نفسدی .
 سومکمی کنهام سکا بیلمم که نه یایدم!؟

۳۳۸ ملحه نوری

چوق طاتلدر ، دییوردی . او صدا
 بیک درلو آفتلردن قاچه بیلمش ، بیک
 فلاکت ایچنده حیسانه بوتون قوتیله
 صاریله رق یاشایه بیلمش میلیونلرجه
 بطن اولکی اجدادینک سسی ایدی . .
 طبیعتک عنادجی قیزغین ضربه لریله ،
 کوک کورولتولری و شمشکلیله ،
 زلزله لری و طوفانلریله اوغراشمش ،
 بیلدر مرکطو توشدیردینی اورمانلردن
 وحشی حیوان سورولریله برابر
 بوغوشه رق قاچش ، اولومک نچه سندن
 قورتولمق ایچون تتره بهرک ، سورو-
 کلنهرک طاش قوغوقلرینه صاقلامش

اولان اجدادینک دریندن قوبوب کلن سسفی ایشیدییوردی . بوصدا اداره سنه حاکم اولمغه
 باشلامش ، کندیسنی سوروکه یوردی : یاشامق چوق کوزلدر . دییوردی ؛ اونى بکا
 ویردکلی زمان بر نعمت کبی احسان ایتمدیلر بر حق اوله رق طانیادیلر ، فقط بر وظیفه
 اوله رق یوکندیلر . نسلك ادامہ سی ایچون حیات چامورینی سن ده سوکنه قدر بوغوره جقسک . . .
 دوغمق یاشامق و دوغورمق قانوننه قارشى عصیان اولماز قالق اورایه ، مجروح
 خودکاملقیریمک تسلیت کاهنه قوش ! بن آنجق اونى احیا ایدهرک هر قهره ، هر جفاہه رغماً
 یاشادم . . .

شیمدی کندیسنی سوروکلین ، عصرلرک بسله دیکی او موروث قوته منقاد اولمشدی .
 معبدک بیکلرجه خسته ، یارلی کولکلی طاشیمش فلاکتزده لرک ایاقلریله آشینمش مرمر
 باصاماقلرینی چیقوردی . یوکسک بورمه لی دیرکلرک چرچیوه لیمش ، نقشلی ، سوسلی
 قاپسندن معبدک ایچی ، سرتکونینک نهایتسزدرینلکلری قدر اسرار انکیز هیبتیله روحی
 قابلامغه باشلامشدی . منکر و مغرور کنجکلکنک دائما قاچدینی بو تسلیه اوجاغی آرتق
 کندیسنی مقاومت ایدلز بر جاذبه ایله چکیوردی . بر آن ترددن سوکره قاپی بی کچدی .
 عالی ستونلر ، یوزلرجه کمرلر اوزرینه قونمش عظیم قبه آلتونلرله مزین احتشامی ایچنده ،

یوکسک نجره لرك صاچدی توزلو ، بولانیق ضیالر منور ، یاری مظم معبدك سمانی تشکیل ایدیوردی . زمینی اورتن رنکلی مرمرلرك اوزرینه چوگدی . بو محشم وابدی سمای سکوندن یاغان رحمت یاغورینك اثری ذره لرندن حقه تسلیه سنی دبله نیوردی . معبدده کیمسه یوقدی . جسم ستونلرك کولکهلری ، معظم کوشه لرك ابدیت قدر ساکن وقار کلق درینلکلری آراسنده کوچولمش ، کوچولمش و شیمدی به قدر دیک دوران عاصی باشی آرتق کوکسک اوستنه دوشمشدی .

بشرك خودکاملغنی تطمین ایچون بو معظم آبده روحنی تأثیری آلتنه آلیوردی : سیکرلرینی صارصان عصیان فیرطنه سی شیمدی بربری قووالایان ایلیق کوزیاشلر بله دینکه باشلامشدی . اوده آرتق یاشامق ، ابدی یاشامق دنیوی حیاتک اوتنه سنده یاشامق وکوزل قادینی اوراده بولمق ایچون سنه لر دنبری قاچدی ، کندیسنه قارشى عاصی یوسروقلرینی سالادینی صنمک آیاقلرینه دوشمش اونک غضوب نظرلرینی یوموشامق ایچون عاجز و مسکین آغلا یوردی . بیکلرجه سنه اول معبودی اوکنده ایلك سجده به قاپانمش اولان جدا کبری ، اسکی انسان شیمدی کندیسنده یکیدن دوغمشدی .

اوانشاده معبدك کوچوک قاپینی آچیلدی . زهد و تقوا ایله قورومش چهره سی ، حرکتسز کوزلر بله راهب اوزون اتکنی سوروکلیه لرك ایجری کیردی . هیچ سالانما یارق ، دیک اوزون بوی ایله یانندن بر خیال کچی کچدی . راهبک قورو چهره سی ، دونوق و مرحتسز کوزلری اونى قورقوتدی . راهب صنمک اوکنده توقف ایتدی . قورقو و شبهه دولو کوزلرنده ، ماتمک درین ایزلر بله چیزلمش یوزنده یالکز فلاکتک مغلوب ایده ییلدیکی عاصی ومنکری طانییدی . قوری ضعیف پارماغله اشارت ایده رک عاصی ، اطاعتسز قوله معبودك جحیمنی تبشیر ایتدی ، معبودک ازلی ییلدیرملرینی باشنک اوستنده سالادی . راهبک اینجه وریا کار دوداقلرنده منتقمانه بر تبسم واردی .

جد اعظمک روحنده طنین انداز اولان درین سس اونى تحت حکمنده طوتیوردی . یاشامق ایچون هر شینه تحمل ایتدی . راهبه ، عطش غفران ایله قاورولان روحنک اضطراباتی استرحامکار بر نظرله افاده ایتدی . معبود ایله عابدک آره سنده برسد حائل کیی دیکیلیمش اولان و معبودک رحمت و غضبنی ایستدیکی کیی تصرف ایدن راهب اونک بو نذلنی کافی کور میوردی .

برآز اول روحنده یا تیشمغه باشلایان فیرطنه او آنده آغاچلری کوکندن قوبلاران ، ده ویرن ، هر شیئی بیقان ، ازن و اولدیرن شدتیه ، تهوریه یکیدن پاتلادی . بوتون حیاتی زهرله این تحکم بوراده ده قارشینسه چیقمشدی . حیاتک سفالتلرینی ، اشکنجه لرینی اونو تمق ایچون ایجاد ایتدیکی بوتسلیه او جاعی ده بشرک بوینه تغلب و تحکم زنجیری اولمشدی . حیاتک یورغونلغی آلتنده از یلش ، درمانسز ، مجالسز سورینه رک کلدیکی بودرکاه سکونده ده راهب معبودک ییلدیرملرینی باشک اوزریده صاللا بوردی . اونک ضعفی اوزریده سلطنت قوریوردی . آرتق بردقیقه اول روحنه حاکم اولان جدا کبرک صداسی درینلره چکیلش ، ضعیفله مشدی ؛ اونی ایشیده میوردی . کنجکلکنک بوتون خسرانلریله بسله نهن عاصی روحی کوپوریور ، کوکریوردی . راهبی کیجه کی کتابلر کیبی یره چاریمق ، چکنه مک ، معبدی اوزرینه ییقمق و بو ریا و تغلب او جاعی سوندیرمک و اولیه اولمک ایستدی . یومروقلری صوک برتهور ایچنده صیقلدی ، جگر لردن قوبان شدید بر صیحه خنجره سنه طیقلدی . راهب ، معبد ، صنم ، بوتون اشیا و موجودات مجنونانه بر رقص ایله بر برینه قاریشه رق اوکنده دوندیلر ، دوندیلر ، دوندیلر برکله سرعته معبدک دکر قاپسندن فیرلادی . راهب یوکسک سسله دعالتنم ایدیور ، معبدک قبه و کمرلی درین براوغواتی ایله جواب ویریوردی . دیشاریده قایالره چاریان ، بارچالانان دالغه لرک کوروتلوری اوزاق برابکلی حاصل ایدیوردی .

*
**

ایرتسی کون هوا آچیلمشدی . کونش زمینه حیات و قوت ویرن شعله سی صاچیوردی . قیلرک اوستنده اوزون قامشلرینک اوجنده کی کوچوک آغلریله اولانان بالقجیلر اولو دالغه لرک اوستنده یوزن برجسد کورمشلردی . آچیق قالان متهور و غضوب کوزلرندمه اولمز عصیان شیمشکلری دوکش قالمش کوزینن بوجسدک حالا یومروقلری صیقیلی ایدی . قیصیق دیشلرینک آراسنده بیتیریه مه مش برکین و نفرت آوازه سی صیقشمش قالمش کیبی ایدی .

ازمیر ۱۸ کانون نانی سنه ۳۳۰ جامی

عبدالحق حامد بکک غیر منتشر مکتوبلرندن

عزیزم خلیل خالد بک

لوندره ۶ تشرین ثانی ۱۹۰۷

بو هفته کلن ترک غزته لرینک بریسنده سزک تائیس هزته سته یازدیغکیز مکتوبک ترجمه سنی کوردم . مکر تائیس او مکتوبی نشر ایتشمی ایدی ؟ بکلیوب طور یوردوق . لکن کورم . مش ایدک . جمعه ایرتسی کله جک اولورسه کز بکا معلمات ویرک . کچن اقشام سزدن ایرلدقدن سوکره کوچ حال ایله کلن ترنه بینمش ایدیسه مده ترنه حرکت ایتدیکیچون حدتله رک و مأمورلرینک هپسینه آری آری التفاتلر ایدرک چقمش کیتمش ولوندرده یالکز طعام ایدرک کوبه لیلای عودت ایلتش ایدم . سز معهود خاتونک آدرسنی یوللامدیکز بواصا که قسقا نجلقدن بشقه نه معنا ویرم ؟ هم بن ایستمدن آدرسنی ویریم دیمک هم ده صکره ایستیلورسه ویرمه مک ! بوکا نشان قویه نه . ایلریده آکا کوره حرکت ایدم و شیمدیک کوزلر کزدن او بککله اکتفا ایدم .

مشتاقکز

حامد

استاد شعر و ادبک بو قدیم و صمیمی دوستنه یازدینی بالاده صورتی مندرج مکتوبک قسم ابتدائیی جدی و قسم تالیسی - نشری معفو صایله جوق درجده - شخصی وهز ایدر . تائیس غزته سنده منتشر بر مکتوب عاجزینک ترجمه سنی تورکجه غزته لرک برنده کورمش اولدقلرینی بیان بو یوربورلر . طیبی خارج وطنده کی تورکجه غزته لر واردر ؛ چونکه او تاریخده مشروطیت دوری هنوز حلول ایتمه مشدی . داخل وطنده منتشر جراند ملیه مزده ایسه نام کمتری آلتنده هیچ بر یازینک ظهوری ممکن دکلدی ؛ زیرا - بوندن اولکی مقاله لر دن برنده ده اشارت ایدلیدیکی اوزره - بن اوزمانلر خروج علی السلطان ایدنلر میاننده بولنیوردم . سلطان حمید دورنده خارج وطنده بویوک ، کوچوک بعض جراند ترکیه انتشار ایلردی که بونلرک اک زیاده دوام ایدن وجدی اطلاق اولنه بیلتلری آوروپاده مطبوع (عثمانلی) و (مشورت) غزته لر یله مصرده منتشر (ترک) جریده سنی ایدی . بونلرک هپسینه ده نام عاجزی آلتنده و یا نام مستعارله - که اوزمان استبداده استعمالی فرائض احتیاطدن ایدی - یازیلر یازمشدم . عجباً بو فعالیت نشریه نیچون دی ؟ بو نشریات بر منفعت ماده مقابله و وقوع بولنیوردی . خارجده منتشر بو تورکجه جراندک دوامنه

ہمت ایدن ذوات - دھما چوق زمانلر صاغ قالسونلر - حالا بر حیاتدرلر ؛ استانبولده سا کندرلر . بونلر بک اعلا بیلورلر کہ او وقتکی طرز تفکرہ کورہ بو فعالیت بر صورتلہ خادم ناس بولنہ بیلیمک ہوسندن ایلری کلیوردی . بومسک فعالیت او وقتلر مدافعہ ایتمک ممکن ایدی . لکن اکثر کیجہلری کہہ اولان مشرق اسلامده کوریلن حادثات و تحولات متتابعہ مسالک و اشکال فعالیت حقندہ کی طرز تفکراتی دہ آت اوست ایدیور . بناء علیہ شیمدی بریسی چیقوبده « کیم ایتدی سکا او کاری تکلیف » دیہ بر سئوال استخفاف ایراد ایتسہ جوابندن عاجز قالورم . مکر او سورکلی مباحثات ، اخطارات و مدافعات ہب ضایع ایدیلن امکلردن ایتمس .

مع مافیہ ادیب معززک ترجمہ سنہ ایسا ایتدیکی مکتوبی فعالیت حیاتہ مک معززلرندن صایارم . بو مکتوب (تائیس) غزنہ سندنہ منتشر دیگر بر قاچ مکتوبلرم کبی کبی کرید مسلمانلرینک او زمان دوچار اولدقلری مظالم رومیہ یی انظار عبرت و انصافہ وضع ایچون یازلمشدی ؛ اجرای تأییردن خالی قالمادی . ۲۱ تشرین اول ۱۹۰۷ تاریخلی تائیس نسخہ سندنہ چیقان بو مکتوب بعض کرید اشرافی طرفندن کوندرلش اولان تظلمنامہ لرک صورت مترجمہ لرینی حاوی ایدی . بوشکایتنامہ لردہ مظالم واقعہ محللیہ ، زمانیلہ ، مفرداتیلہ تصویر ایدیوردی . حاییدہ انتشار ایدن (صدای کرید) نام جریدہ اسلامیہ ۱ تشرین ثانی ۳۲۳ تاریخلی نسخہ سندنہ او بابدہ کی محررات عاجزی بی تصویباً بر مقالہ مخصوصہ یی احتوا ایدیوردی . کریدلی بر ذات ایسہ مسلمانلر لہندہ کی فعالیتدن ناشی بعض روملرک لوندردہ قدر کلوبدہ نفسمہ بر فئالق ایتمک تصورندہ بواندقلریتی اخبار ایتمس ایدی . طبیعی بو مقولہ تہدیدات خفیہ شایعہ لری مانع مساعی اولہ ماز . دیگر طرفندن دخی کرید اشرافندن علی راسخ ، حسن کامی ، فغفوری زادہ نسیمی ، بکر زادہ حیدر امضالرینی و ۶ تشرین ثانی ۳۲۲ تاریخلی حاوی آلدیغم مکتوب بی داہا زیادہ علاقہ دار ایشیددی . دائماً حفظ ایلدیکم بو مکتوب ایلہ « کریدہ قابانوب قالان بر آوج مسلمانک خرسٹیانلر طرفندن کرفتار اولدقلری مظالم و مصائب متعددینی تائیس جریدہ مشہورہ سبلہ تعداد و مسلمانلرک حقوقی مدافعہ ایلمس ، اولدیغمدن طولانی التفاتہ مظهر ایدلش ایدم . مادیا تجولق ذہنیتنہ منہمک اولمیان کیمسہ لر ایچون اخوان دینہ نک مطالبنہ ترجمان اولق البتہ خشنودی قلمی بی موجبدر . استاد شعرمن طرفندن تیمور بولی مأمورلرینہ ایدیلن آیری آیری « التفات » دہ نہ دورلو بر خاصہ ادبیات بولنہ بیلہ جکفی او آندہ کی حدتندن استدلالہ قالدیشیمیل (المعنی

فی بطن لشاعر) دیوب کچمیه لم . مع مافیه تشکرده ایدلم که انکلیز تیمور یولی مأمورلرینه بیدریغ بو یوریلان التفاتده کی الفاظ منتخبه آنلرکلا کلامیه جفی برشیوه شرقدہ ایرادایدلمشدر؛ یوقسه! ینه بو مکتوبده وعدمدن خلف ایتسیدی کمدن و آرزو بو یوریلان آدرس کوندرمدیکمدن طولایي بو عاجزلرینه تعریضده بولتیورلر . بو آدرس وقعه سی - تمیللی جهان دکرمی دکرمی بیله م - کچمش زمانه عاندر ولوندره محشرینک افقی بعضاً قابلايان سیاه سیدسلر ایچنده غائب اولوب کیتمشدر .

فہیل خالد

اوافق بر نظره

۲

مجموعه نك و نجی صایسینده هندستانه عطف نظر ایدلیدی صیراده هندک افغانستانه اولان مجاورتی عرض اولمشدی . افغانستان اساس اعتباریله مستقل بر مملکت دکدر هندستانک بر جزئی عداولتور . بالخاصه افغانستانک جالی قسی اونه دنبرو « هندوکش » نامیله معروف اولوب ، هندستان حکومت اسلامیه سنه مربوط بر ایالتدن عبارت ایدی . جیحون ساحه سی ایسه (آمودریا) من القدیم والی الان ترکمن خلقی ایله مسکون اولوب ، یالکز موقع جغرافیسی سایه سنده افغانستانه مربوط فالمشدر . هرات جهتلی ده ، سکنه سی کاملاً ایرانی اولوب ، عاذنا بر عجمستاندر ، اصل افغانیلر ، بوکونکی افغانستان داخلنده نهایت اولسه اولسه بر ملیون نفوس تخمین اولنه بیلیر ، افغان عرقی اکثریتله مرکزی هندستانده ساکندر :

« بوبال » اهالیسی عمومیتله دنیله جک درجه ده افغانیدر . « رانپور » خاکی افغانیدر . پنجاب وسند ولایت لرنده کیتلی افغان عرقی بولنور ، یوسف زهی ، افریدی ، وزیرستان مرهمن ناحیه لری بوکون افغان ملتی میاننده اک مهم بر عنصر عد اولنورلر . بلاد مذکورده هندستانده اولوب پشاور ولایتی نواحی سندندر . افغانستانک معروف لسان ، « یوسف زهی » لسانی در ، بوتون افغان ادبیاتی و شعرا سی قبیله مذکورده منسوبدر .

افغانستان پای تختی کابل و قندهاز بلده لرنده اروپا سیاسیونی نژدنده بیله هندستانک قابوسی منزلنده اولدیغی جهتله ، افغانستان حکومتی تأسس ایتمشدر . چارلق زماننده روسلر کابله قدر کیده بیلسه لر دی ، هندستان نه زمان اولسه ده بزمدردیه چکلردی .

ذاتاً اورالردہ سا کن اہالی نك قسیم اعظمی ہندلیدر بالخاصہ کابلدہ تجار واغنیاء عمومیتلہ ہندلیدر . ہلہ قندہار ایلہ جلال آباد میاندہ سکنتہ افغانی نلت درجہسندہ در .

عمومیتلہ افغانستان سکنتہ سی ملل مختلفہ دن مرکب اولوب : ترکمن ، عرب ، ارمنی ، روم ، یہودی ، ہندی ، ایرانی وسائرہ در فقط بوکون کاملاً افغان اولشلر . عربلردن قبلالاسلام افغانستانہ ہجرت ایتمش قبائل ، عشیرت حائلدہ کفر وضلالندہ یاشامش ، بالآخرہ عبدالرحمن خان زمانندہ اہتدا ایتمش برطائفہ آآن موجودر .

نفس افغان ملتدن اغنیاء وتجار پک نادردر . بونلر منحصراف قندہار دہ بولنورلر ، یشقہ ولایت لردہ سا کن اغنیاء عمومیتلہ ہندلی یا کہ ایرانیدر ، بالخاصہ کابل اغنیایی تماماً ہندلیدر . اصل افغانیلر ایسہ زراعت وبانچہ بانلق ایلہ تأمین معیشت ایدر . ہند تجارندن برقسیمی انکلیز سرمایہ سیلہ تجارت ایدر . لدی الایجاب انکلیز منفعتنہ دخی خدمت ایدر . مع مافیہ افغانستان ولایات مختلفہ سندہ ہندلی تجار ، علما ، مشایخ ، معلم ، اصناف کثرتہ بولنور . خلاصہ افغانستانک بوتون احتیاجی ومدار تمیشی ہندیلر طرفندن تأمین اولمشددر . ہلہ معارف اسبابی : کتاب ومطبوعات وعلماء ہب ہند محصولیدر . افغان طلبہ نی عمومیتلہ ہندستاندہ تحصیل ایدر .

افغانستان جبال متسلسلہ سی ہند حدودندہ سا کن ، قبائل بادیدن اون ایکی عشیرت حائلدہ یاشامقدہ اولوب ، جنکا ورتک ایلہ معروفدرلر ، بوتلر استر موقع جغرافیہ لری ، استر وحشتلری سایہ سندہ ایکی حکومت میانندہ بر حصن حصین کیہی بولنورلر . بوقبائل حقتندہ مفصل معلومات ویلہ منسہدہ ، بونلرک موقع سیاسیہ لریخی تقدیر ایچون ، انکلیز افغان حکومت لری میانندہ تقرر ایتمش صوک معاہدہ شرائطی نظر اعتبارہ آلنورسہ ، انکلترہ حکومتی افغانستان استقلالیتی تصدیق ایتدیکی صیرہدہ ، بر مادہ برنجی شرط اولہرق ، افغان حکومتینک قبائل مذکورہ یہ قطعیا معاونتندہ بولنمامہ سنی قید ایتمسی کفایت ایدر .

افغانستانہ بوجہتدن بر نظر اولنورسہ ، ہندستان انقلابی لری واحزازی نہ ایچون ونہ کی قوتہ استناد ایدرک استقلالیت آرقاسندن قوشدقلری داہا بردرجہ واضح صورتندہ انکشاف ایدر .

اسکیدن ہندستاندہ اسلام و ہند مسئلہ سی واردی ، انکلیزلر بومسلئہ دندن دہ استفادہ

ایدلردی ، شیمدی ایسه بتون کره ارضه جمهوریت حکمفرما اولدیغندن او اختلاف طبیقیله زائل اولمشدر . خلافت مسئلهسی رفع اولدینی کبی هندولر ایچونده قوشوقلانه جق هیچ برشی قالمشدر . شو حالده افغانستان دیمک عینا هندستان دیمک اولوب هر ایکیسی بر مسئلهدر .

عبدالرشید ابراهیم

اولی

سراب

۶

اگر تاریخ بر تکرردن عبارت ایسه بشریت هر وجهله بر تقلیدن بشقه برشی دکلدر . هر شخص ، بر شخص دیگرک نسخه ناییسی ، هر فعل وقولده بونک بر دلیدر . بشر خلقه مقلددر . تحسین ایلدیکنی همه حال تقلید ایدر . بکنزه دیشکده اسپیدر . کندینه مشابه اولمقدن ایسه بر باشقهنه بکنزه مکی ترجیح ایلر . هر طرز و بیانی بر عکس صدا ، هر حال و اداسی مولود مشاهددر .

هانکی باکر مضمون بر قاج عصر مقدمک نذکار مذکور دکلدر؟ بو کونکی حیرت آمیز بر حکمتک اولجه خاطرله کله مش بر حقیقت اولدیغنی کیم اثبات ایلله بیلیر؟ نا کهای بر صورتده ابدال ایدیلن بر اثر مرحت و کرم ، قاج بطنک سائقه نفوذیله حصوله کلدیکنی بیلیرمی بز؟ واقعا اجرا ایدیلن بر لطف و عدالتک هانکی جدا کبر طرفدن اولاددن احفاده انتقال ایلش بر میراث لایغنی اولدیغنه دایر حکم ایتمک مشکلدر ، فقط عینی وقوعاتک عینی شرائط داخنده کی وقوعی مشاهده ایتدیکنمز زمان ، تاریخک بر تکرردن عبارت اولدیغنه قناعت کتیرر و بو انعکاس ازله حیران اولورز .

غیر اختیاری مشابهتله شویله طورسون ، لکن شخصیتنی تمامیله ترکه بشقهنک احوال و حرکاتی سرآپا تقلید ایدن انسانلر عجبا نصل کمال وقوف ایلله سربسقی حیاتلرینی فدا ایلله بیلیرلر؟ چونکه تقلید بر اسارتدر . آخردن استیجار سرمایه ایدنلر آخره مدیوندرلر . هر دینده بر باغدر . شو حالده صنم حربته نشیده لر او قویان بشریت ، عجبا نشاندک ماهیت اصلیه سنی لایقیله اکلیرمی ؟

انسان ، نه قدر ممتاز بر ماده ایلله خلق اولمش بر وجود اولمیدرکه هیچ بر تماس

ومطالعه نك ، اختلاط ومحيطك تأثيريله متأثر اولماسون ! نه مرتبه قيمتدار بر ثروت و حياه به مالك بولمليدر كه هيچ كيمسه دن نه بر مال نه ده بر جوهر آلفه محتاج اولماسون ، افكار و حسياتي نه درجه مستثنا و بارز اولمليدر كه بر شخص ديكر دن هيچ بر شي استملاك ايتسون ؛ صرف كندى - كندينه مخصوص ذاتى ايله - اولسون ؛ ويكانه كندى اولمسيه افتخار ايله بيلسون ! منحصرأ ، مستقلاً بر شخصيت واحده اولمق شايان تقديسدر ، چونكه ، انسانك آخردن استساخ ايديله مش بر انسان صفتنده بولمسي سرآبا بر معجزه در .

V

تأثرات وتفكرات علويه هر وجهه سر ايتدن مزهدر چونكه علويت ، تمتع الوصول بر ذروه بلنددر . جبال اخلاقك تكميل سلسله سنه حاكم اولان بوطاغ ، عظمتى ذولا بيسيله نه مجاور نه ده رقيب قبول ايدر . حياتده ، أشسز يكتا بر صورتده اخذ موقع ايلشدر . يوكسك ، صوك درجه ده يوكسكدر ، فقط كره ارضك جبال مشهوره سى قيلندن اولمدينى ايجون اشاعسنى ، يوقارودن سير ايدن اشخاص ممتازه نك نه باشلى دوزر نه ده كوزلىر قماشير . چونكه هر درلو يوكسكلك فوقنده بولنان بويوكسكلكك محيطنده ، ارتق اضطراب وضعفدن بر اثر يوقدر . علويت ته سسته نه قوت يارديميله ، نه التماس نفوذيله ، نه ثروت و نسامان شهرتيله واصل اولنور . اورايه وصول ، هر فرده موعود بر امتياز دكلدز . نه اصلك نه ده رتبه نك دخل و تأثيرى واردر . او ذروه به وارا بيلمك ايجون نه ياشك تجربه سى كار ايدر نه ياشك ذكاسى فائده و برر . اخلاق بشرك سلسله جباله حاكم اولان بوطاغ ، باشلى باشنه بر طلدر . جهان ايجنده افلا كه سرچكمش بر بشقه جهاندر . انسان اورايه يكانه روحك شفائيله اعتلا ايله بيلير .

يوكسك ته ده اوطورانلر اووايه نادر ايندكلرى ايجون اداب و معاشرتلىرى ، افكار و حسياتلىرى چول مسكونلرينه تعليم و تنفيد ايدم منزل . تنزللىر يك قيصه بر مدت امتداد ايدر . اشاعلىرى اونلره قسوتلى كلير . نفس آلامازلر . لسان قبليرى ده اكلايان اولمدينى ايجون ارتفاعلرينه سريماً عودت ايتكى سورلر .

طاغك اتكنده اويله اصرار حيات ايدنلر كوردم كه تيه به واصل اولمق شويله طورسون اسمندن بيله خبردار دكلر ايدى ! شايد ذروه بلند طوغرو آديم آتمش اولايديلر هيچ شبه سزدر كه خفقان صدره دوچار اولورلر دى ، طاغك علوقى بهمه حال اونلره قسوتلى كليردى .

اهمیتدن خالی عد اولنان وقوعات بیله حیات بشر ایچون ینه مهمدر ، چونکه اخلاقه ، افکاره ، حسیاته نامحسوس برصورتده دائماً تماس ایدر .

بعضاً الكخفیف برقوقونك آپانسزین استشمامی بتون برماضی بی ، برماضی منسی بی . عدم آباد نسیانندن جلب ایلر ، بعضاًده بررنكك ساده جه تماشایی صولفون برکوکلی امیدله تلون اتمکه مقتدر اولور . تک برکله نك تالظی تکمیل برجهانی کوز اوکنه کتیره بیلدیکی کبی ، الك جزئی برحادثه نك یکانه طرز وقوعی تأرات قلبیه نك مجراسنی برعمان غلیانه تبدیل ایدر . حیانه هر وقعه ماهیق اعتباریله مهمدر . زیرا یا بر خاطرهدن ، یا برصدادن ، یا بررنكدن یاخودده برخیالندن مخلوقدر .

قدیمه مسیعی

اورتا آسیاده تورکمن

تاریخی

تورکمن دینی بری «توره دینی» دیکری «سحر دینی» اولارق ایکی به آیرمق وضیایکک تعبیریه «توره جیلک» و «بو یوجیلک» دیمک دوغرو اولور . تورکمنک حقیقی دینی توره جیلک درکه ایکیلی تشکیلاته باغلیدر . و بوتون مقدس عددلر بورادن چیقار . دورت ایکی تک چفق دره مرکزک علاوه سیله بش دوغار . «۱۲» لی و «۲۴» لی تصدیف ایکیلیک جیلکک صوک قدیمه لری دره تورکک ملی دینی اولان توره جیلک انقلابی برحرکت اولمانه مقابل ، اسکی دینی صفحه لرک آرتا قالانی دیمک اولان [بو یوجیلک] محافظه کار و موضعی برتشکیلاتدی . ناصیلکه قران کریمده مسطوردر : موسی علیه السلام قومنه جاهلی عصیتندن وازچهرک قادر وواحد اولان الهی طانیالرینی سویلرکن اونلر بوزاغی ، قوش و بوغایه طابورلردی ؛ هر قبیله کندی توتنه منی محافظه ایدیوردی . برفرقله که عبرانیلرده هراقتلابی حرکت سحری عنصرلری تامیله نسخ ایدرکن تورکمنلره «بو یو» ایله «توره» بربرینه او یغون و آهنکلی برشکلده دوام ایشدر . اوغوز نامه نك بیانه کوره اوغوزلر آراسنده دورت قهرمان واردی که تقابلی کزردی . بونلرک ایلك بو یوجیلک آدملری اولدینی آشکاردر . ایشته اسکی تورکمن دینی دییه طانیلان شامانلق بو یوجیلک دن عبارتدر . اورخون تورکمنلرنده راست کلدیکمز بر صو پریری بوتوره جیلکک عانددر . شامانلق مادرشاهی سمیه دوره سنک برآره قالانی ایدی .

تاگری ایله اونک تالی آللهلری دیمک اولان ایذی لری بودون قورقونج گورمیوردی . چونکه بونلردن آنجاق ایلیک کلیردی . بونلر توره جیلکک و پدر شاهی عالمه نك یاران دینی سمدله لردی . بوجهته آناهیه منسوب دی ، حالبوکه دیکر لری اسکی قانلره و آناهیه عاندی . یوسیدن سامانلر قان قیافتند گزدرلر و کندیلرینی قادی نطن ایدر لری . تاگری نك تمالی آی دده ، یاغیز ريك تمالی ده گرنش آنادر . حاکم ایدی اولان تورکمنک ، یعنی آق قامیغک جاشنده تاگری ، محکوم و رغبت اولان دیکر قوملرک ، یعنی قاراقامیغک جاشنده یاغیز روی رسولر بولونوردی . تورکمنک تاگری سو قومه آنجاق محبت و حرمت تلقین ایدن بر معبوددی . تورکمن اللهه قورقدینی ایچون دکل ، بلکه سودیکی ایچون حرمت ایدردی . اللهدن بالکنز ایلیک ، فضیلت و دوغر و لوق کلیردی . بوتون خسته اقلر ، ظلملر ، فالقارک منشائی رصو حنینلر پریردی ؛ مسلمانلرده کی جین و پریرک ، مقامی بونلر اشغال ایدیور لردی . بونکله برابر یرله گوکک ازدواجندن حیاتک آهکی و جمعیتک تملی دوغمشدی . ایشته تورکمن طله دینی یوردان بولوبوردی . تورکمنلرده اون ایکی حیوانلی تقویمه و اوغوزک آتیل تصنیفه ایذوق اولارک داخل اولان «طاوشان» بوز اوقلرک مرکزی توتهمیدی . تابو اولدیغندن دولایی عزیمباشلر طاوشان یهزلر . تورکمن دیننده بویوجیلک خالده یاشایان و تکینستر اولان هر شینه قارشى خلقی قورویان دین آداملری . شامان «قام» لردی . بونلر یوزلرینه قایلین بر نقاب اورترلر . و کندیلرینی خلقدن صاقلار لردی . شامانلر هم تاگری نك محبت و توجهنه مظهر اولمش ، هم ده رسولره قارشى معنوی سلاخلره حاضر لاش آداملردی . بونکونک تورکمن عیشیرتلریده بونی بوتون وضوحیه کورمک قابلدنر .

شامانلر «بارق» ده او طور زلر ، او ذالزنده بر او جاقله ، تختهدن یا یلمش ، بر قاج باصا ماقلی مردیوهن بولونوردی . بو مردیوهن کوکه چیقمالری ایچون بر واسطه ایدی . مجملرک «سیمزغ» یی اسلامک «براق» یی شسامانلرکده بر بارانی واردی . بو حیوان طوغر و لاله کوپکک بر لشمه سندن دوغمشدی . شامان اوزرینه بیتر ، واللهله کوروشمکه کیدردی . بونکله برابر تورکمنک توره جی دینی غایت عملی و دنیوی بر دیندی . بودین ، حیاتک «ضدقلری» آرا-نده یایدینی «آزلی آهنگ» Karmouie unverselle ایله عالمه دولت و ایل تشکیلاتنک ، مشترک و طبیعی بر اجتماعی حیاتک تملی طاشی اولمشدر . اوغوز توره سنه کوره «ایق بودون» حقوق ، ثروت و دولته . بداخله اعتباریه تمامیه عسایر ایدی . تورکمنلر ایدی یا خود دو قوز سنده بر اراضی بی آق بودون آرا سنده تقسیم

ایدرلردی. تاریخاتی بوعومومی قاعده نك دیشاریسندد قالیر یکانه تشکیلات کی کوزونویورد. لاکین حقیقتده بوده دولت وملتہ خدمتی دوقونان برآدامه خاقانه قورولتاتک بخش ایندیکی برحق دیمکدی که تغلب و Srvage اصولیه قطعاً علاقه سی یوقدی. تورکن خارجنده کی بوتون انسانلر ایکی قسمدی: بری تورکن اولمایوب اوکا تبعه لقی ایدنه لکه بوکا «قارا بودون» دیرلردی. وآق بودونله آرالرنده بر مساویک اولماسه بیله بونلرده بر چوق حقلر بخش اولمشدی. رومالیلرک یله بلری کی. تورکنلرده حقوق منشائی آق وقارا بودونلرک مجادله نده آرامالی در. «قوتادغوبیلیک» ده بونی بارز اولارق کورمک قابلدیر. چونکه ایلوک خانلر تورکنلردی. حالبوکه تبعه سی اولان دوقوز اوغوزلر اوغوزدی. بوسیدن، اهانلیک اکثرتی قارا بودون اولویوردی. شو حالده مسئله مهمله شمش واجتماعی صنف آیریلی، انسانلی حقوق مسئله لری دوغمش اولویورد. بوسیدن درکه قوتادغوبیلیک ده روما پارسیسه تریله یله بلری آره سنده کی مجادله دن دوغان ژوسینیانوس قاعده لرینه بکیزدر، بعض حقوق توردرلرک تشکل ایتمک باشلادیغی کورمک قابلدیر. حالبوکه اصل تورکنلر آراسنده بو آیریلوق مجادله یه محل قالمیوردی. اوغوزک ایکیلکچی وآهنکچی دینی بوکا مانع اولویوردی. ایکنجی سی، تورک عرقدن اولمایان وتورکننه هر صورته یابانچی اولان انسانلرکه بوکا «تار» دیورلردی. بوکله چوق زمان عمومی بر تعییر اولارق قولانیلیرکن صوکرادن معناسی یالکیز بر قومه تخصیص اولونمشدر. نته کیم عرپار، کندیلرینه یابانچی اولانلره عجم دیورلردی. صوکرادن بوتعبیر یالکیز ایرانه تخصیص قیلنمشدر.

تورکننک بویوک بر قوزموغونی سی واردی. [ایکی مجموعه. ضیا کوک آلب. منظوم] کوک اون یدی، یریدی قاندن عبارتدی. مسلمانلقدم بونلر ندیشر قات حالی آلمشدر. «ایدی» لر یوقاری قاتلرده اوطورورلر. انسانلره ایلیک ایدرلردی. مسلمانلقدم بونلر «ملائکه» اسمنی آلدی لر. برصولر آشاغی قاتلرده یاشارلر وانسانلره ضرر کتیرلردی. بونلرده مسلمانلده «جن» اسمنی طاشیمغه باشلادیلر.

تورکنلر آراسنده «بودهی، براهان، مانی، نسطوری» دیلری پک آز موقع یولایامشدر. حالبوکه اوغوزلر بو خصوصده بویوک تساح کوشتمشدردی. بو واسطه ایله دره، موغوللر آراسنه بیله بعض مازدهئی عقیده لری انتشاره فرصت بولمشدر. لاکین اورخون کتایه لری تورکنلرک نه درجده دینلرینه صادف و صاف قالدیلرینی کوشتر. اسکی آق نله بقباسی اولان تاجیکلر سازدهئی ومانی دینلرینی قبول ایتمشدر، شهرلرنده

خصوصیه « مانی » معبودلری چوغالمشدی. هجرتک ۹۲ هجری سنه سنده قبیله بن مسلم الباهلی سمر قندی ضبط ایتدی. تاجیکلری اداره سی آلتنه آلدی. ۱۲۵ سنه لری جوارنده گول تکین له عرب اوردولری بر قاق زده چاریشدیلر. اولامغلوب اولدیلر. لاکن تورکن شهزاده سنک وفاندن سوکره خاقانلر آراسنده کی منازعه و او یغور خارار و بیتیلرک عینی زمانده هجومی عربلره میدان ویره رک ، تورکستان ایچرلرینه قادر ایلریله دیلر . اسلام اوردوسنک کیره بیلدیکی یرلرده کی شهرلر مسلمانلغی قبول ایتدیلر. تاجیکلرک مانی صومعه لری بیقیلدیگی کپی تورکمنلرک بر قسمی ده آرزمان ایچنده سلفیه نک طریقه اویدیلر. اسلامیت عشرتلر آراسنه قطعاً نفوذ ایدمه مکله برابر شهرلرده یاشیوردی . « اهل سنه . الجماعت » ک تمامیه ملی اساسلره دایمان و وحدتجی اولمقله برابر (الله شیطان) عمده سیله ایکیلکچی لکه بویوک بر استعدادی بولتان عقیده Doctrine لری ، تورکمنلرک توره جیلکنه اوافق تفک بعض استثنالره اویدی . بوسیدن ایلک جمله ده تورکمنلر یالکنز جزیه ویرمهک راضی اولدقلری حالده ، یاواش یاواش تمامیه او یغون بر دین منظومه سنه انطباق ایدمه بیلیمک ایچین ، اسکی منور مالیتدن پک آزشی غائب ایتدیلر . مسلمانلق بر توره جیلکدی . جاهلیت دورینک بویوجیلکنی تمامیه نسخ ایدیوردی . حالبوکه تورکمنک حیاتی [توره جیلک - بویوجیلک] منظومه سنک آهنکلی برکلی ایدی . بوندن دولایی تورکمنلر مسلمان اولدقلری زمان « تاگری » حقیقه بوتون اعتقادلرینی ، حق اسکی تعییرلیله برابر محافظه ایتدیلر . لاکن « بویوجیلک » کتاب وسندن آرلدیغندن ، تورکمنک عرفی ده بونلری نسخ ایتمه دیکدن دولایی ایلک دفعه اولارق (عرف) ایله (فقه) ک مجادله سنه بر زمین حاضر لانتمش اولدی . داها ایلک عصرلرده « طاشکنده ، سمر قند ، فاراب ، نخشب » کی تورکمن شهرلرنده بکی برجدا ل حیانتک ایلک نوله لری انکشاف ایتمکه باشلادی . ایشته تورکمنلر آراسنده دوغان بوتون مذهب قاوغالرینک توخومنی بونقطه ده آرامق ایجاب ایدر . بغداد سرایندن یتیشن تورک کوله لری ، خلیفه نک ینه کوله تورکلردن مرکب اولان خاصه اوردوسنه دایانارک ، ایران ایچریسنده ، آرزمان ظرفنده برحوق دولتلر تشکیل ایتدیلر : بغدادده امیرالامرالر کی . [بکلر بکی؟] بونلردن « محمد بن رائق » ک عالمه سی « بغداد پادشاهی » عثوخی طاشیوردی . سوگرما مصرده (طولون) لرو (اخشید) لر ، ابرانده « سه وون تکین » ک تأسیس ایتدیکی عثم نولر بویچم دولتلردن دی . بودولتلرک خاندانی و اوردونک بر قسمی تورک اولما سنه مقابل بوتون تشکیلاتی ، حیاتی ، اهالیسی ، فکری و مدنی فعالیتی ایرانی ایدی . مذهبلری « سنی »

اولوب، رسمی لسانلری «فارسی» ایدی. بناء علیه بودولنلر آراسنده تورکننک دینی و دنیوی قاعده لرینی آرامق تامامله بهوده در. دیگر جهتن حقیقی تورکن ایلی هنوز شرعک فیهک نفوذ اتمکة محل بولامادینی، بوز قیرلرده قابلی برعالم حالنده یاشیوردی. بو عالم ایرانک یرینه کچن عرب قومندن قوشقولا نامادی. لاکین مملکتی ده براقارق یگی بر مفکوره پیشندن قوشمق دوشونجه سی ده خاطرندن گچمه دی. هنوز مسلمانلغک محدود بعض شکلرینی آنجاق شهرلرده کورمیش اولان تورکن ایلی «مسلمان» عرب ایلی داها برزینی طایفامش بیلمه مش ایکی یابانچی عالم حالنده اوزون مدت دوردی لر. فقط نه وقت که امامانی لر نقاب ایدرهک تورکننک قارشیسنه کاسکی ردوشمان اولاراق ایرانی جیقاردیلر. اوزمان تورکنلرده یابندن فیلامش اوق کی ایران انچریسنه دوغرو اتمکة باشلادیلر. بو بویوک هجرت بر اوردونک استیلاسی دکل، بر قومک مهاجرتی ایدی. تاریخک تامامله معین اولمایان زمانلرنده تورکلر داها ایکی دفعه داها آشاهی آسیایی، ایرانی استیلا ایدرهک، تا آنادولوبه قادار کلش اوزاده کوك طومنلرلردی. ایشته تورکنلرک آراسنده مسلمانلغک یا ییلمه سی اصل بو صیرالره عاندر. تورکنلر عشیرت عصیبتندن اوزاق اولدقلری و ملت حالنه کلک بویوک راستعداد کوستردکلری جهته، عربلردن چوق داها قولایلقه «اسلام دینه اویدیلر. و داها قوتلی رابطه لرله اوکا باغلاندیلر. لاکین هانکی قومده اولورسه اولسون [سنیلک = زهدی دن] تشکیلاننه انطباق ایدن بوتون فردلر گبی اصلی تورک اولان برچوق عاللرده فهک منطقجی و شکلی اساسلرینه صادق قالدیلر. ایستر «قاضی بیضاوی» کی عجم، ایستر «ابوموسی الاشعری» کی عرب، ایستر «امام ماتریدی» کی «بابنسی» کی تورک اولسون بوتون و تشکیلاننه انطباق ایدن عاللر، ترددسز بر صورتده یالکیز تورده ی قبول ایدرهک؛ بویوی رد و کفر تلق ایدیورلردی. «بابک» قازشی حربه گیدن «آقشبن» اسماً مسلمان اولمقله باره نوز داها اسکی بویوجیلک اعتقاد لرینی تامامله طاشیوردی. بوندن دولایی قتل ایدییدی. ینه بوندن دولایبدرکه تورکنلر مسلمان اولمازدن اول هیچ بر فرصت مجادله سی بائنادقلری حالده اسلامیتله برابر «مجادله» نک بو صفحه سنه ده داخل اولدیلر.

«المقبع» یعنی «هابلی» اسنده بر آدام سمر قند و جوارندن خروج ایدرهک اطرافدکی برچوق خاقی اطرافته طوبلادی. بیلوررکه تورکنلرک اسکی شامانلری نقابلی کز لرلر و قادین ایسه سی گهرلردی. «المقبع» ک عصیان تورکستاند، اولدجه مهم نتیجه دوغورمق

اوزره ایدی. لاکین عرب اوردولری تئیک داوراندی لر ویا یلماسنه میدان ویرمه دیلر. [مخارجه تاریخی. کتبخانه عمومی نومرو ۱۵۹۲: ذکر خروج المقنع واتباعش اواز سفیدجامکان حسن: ۶۳]

علمی ضیا

وضوحسنز لقلر

الهیات فاکولته سی حقنده

بعض ذوات واردرکه (مثبت علم) ایسه رز ، مثبت اخلاق ایسته رز سوزلرخی برچوق فلسفی تعبیرل آراسنده ، غزته ستونلرنده تکرلرله صورته یو وارلایوب دورویورلر . الهیات فاکولته سی حقنده یازیلن مقاله لک بر طاقنده « دینی اجتماعیات کافیدر ، چونکه یالکز بو مبتدر ، باشقه تدریساته لزوم یوق ... » دینلر اولدی . تعبیرات فلسفیه یی کیشی کوزل استعمال ایدن ، بونلرک معنا ومدلوللرینک هنوز صراحت پیدا ایتمه مش اولماسندن استفاده ایدن بونشریات صاحب لری کندی ادعاری خلافتیه مثبت فکرلر دکل ، قاریشیق ، قازا کلک نظریه لر اورتیه آتتمده درلر . اگر بو نظریه لری اطرافلی بر صورتده بر کتاب شکلنده اورتیه قویسه لر بوکا کیمسه نک بر دییه چی اولاماز هرکس اوقور ، یا اینایر ، یا سقط یرلرخی کورور ، تناقض لری ، یا کیشلری بولور ، خلاصه تنقیده امکان قالیر . حالبوکه بر یومی غزته نک بر ستوننده قیصه جق جمله لر حالنده اورتیه قونیلان بوفکرلر تام و واضح بر معنا افاده ایتمورکه اینایله بیلین ، یا خود تنقید اولونایلسین . مثلاً « دینی اجتماعیات » تعبیردن بونی اورتیه آتالر نه آکلایورلر یازمایورلرکه مسئله نک ماهیتی تنور ایده یلسون . اگر دورقائیک مشهور کتبابی موضوع بحث ایسه اونو ایکی قسه آیرمق لازم کلیر . بری مؤسسات دینیه نک شیئی اولارق مقایسه لی بر صورتده تدقیق ادعاسی . بوکا دییه جک یوق . فقط عینی زمانده بو اجتماعیات عالمنک دینک منشأی حقنده بر نظریه سی وار . بو دیگر مسالک فلسفیه کبی بر نظریه در مثبت بر اجتماعیات دکل ، سوسیولوژیزم Soelagisme در . بومسلکده بوتون دیگر مسالک فلسفیه کبی انفسیدر . اگر بوذاتلر تماماً انفسی کوروشه مثبت دیورلرسه چوق ، هم یک چوق آلدایبورلر ...

بو یله قاریشیق ادعا صاحب لرندن بری ده آفروده الهیات فاکولته سی حقنده بر مقاله یازمش . محمد علی عینی بک افندینک بوکا وردی قیمتلی جواب بو یله آیدیناق ایستینلرک ، مثبت علم تمینی ایلینلرک نه قدر قارا کتفه قالدق لری کوسترمسی اعتباریله چوق قیمتلیدر . مجوه وس بونی درج ایتمکی وظیفه ییلور . [۱]

« م . ن » بک افندی یه

« یکی کون » ک ۳۰ مارت تاریخی نسخه سنده بنده کزه خطاباً یازدیغکز مقاله یی اوقودم . « بز صباح ایسته یورز » بو یورولمش . عجبا بونی ایسته مه یین بز فرد عاقل

[۱] بومقاله یکی کونک ۱۱ نیشان تاریخی نسخه سنده در .

تصور اوله بیلیرمی ؟ چونکه وقتيله انسانلرك اك چوق قورقدقلىرى شى قارا كلقدى ، شيمدىده ينه اودر . اونك ايچون بزده ايسته بورز كه هيچ قارا كلق اولماون . حقيقى بر آيدىنلق بزه نجات يولنى كوسترسين ، بوسيله بنده كزه بومقاله مى يازمغه وسيله و يرمش اولديغىكز ايچون تشكر ايدر . بوسايه ده بعض قارا كلق فقط لرك تنور ايتسى ملحوظدر .

اولا : « علمك شيمدىكى تلقيسنه كوره بر الهيات فاكولته سى ايچون مثبت علملر غروپى يوقدر ، بو يورولمش . كاشكى ، علمك او يولده تلقيسى هانكى مسلكك نقطه نظرى اولديغى تصريح ايتسه ايدىكز ! بونكله برابر ، بيلورز كه علمك او تلقيسى بوز يتويست . ماللك ملاحظه سيدر . فقط مثبت علملرك معروض اولديغى تنقيداتى بو ائاده نخطر بو يوروش اولسه ايدىكز ؛ او حكمتى اوقدر چابوق و يرمنديكز . مساعده ايدرسه كز بو تنقيدلرى شورايه تلخيص ايديم . اول ، طبيعى بيلورسكز كه بر شينك متعقل اولايلمسنيك . شرط يكانه سى كندى ذاتنك عبنى اولماسيدر . بالجه قضايانك صحتى اولان بو (مايه قليات) علم جبر لسايمله افاده سى : $1 = 1$ دستورندن عبارتدر . آنجق منطق ، رياضيات ، ميخانيك ، فيزيق و كيمايه تطبيق ايتمكده اولديغى بو دستورى (حياتيات) ده تاماً تطبيق ايدميورز . زيرا حادثات حيوييه ، هر درلو مساعى معروفيه رغماً (بسيقوفيزيق) قوتلره ارجاعه موفق اوله مامقده يز . علوم مثبتنك بيولوژيده تصادف ايتديكى بومشكلات ، روحيايه ذهنا زياده نماياندر . زيرا بسيقولوژينك موضوع خاصى مفكره در كه بوسوتون يكي بر حادثه در . ينه بيليرسكز كه حياتانده بر فعل و برده رد فعل واردر . فقط روحانده كى رد فعل نفسانى ، بيولوژينك رد فعلنه بگزمز . چونكه بو رد فعل ، شخص ذى حياه يالكز بقاى ذاتى و دوام نسانى تا مينه خدمت ايتمكده قالمايه رق ، اوكا شعورينى و بونكله برابر علم و قوانين طبيعته معرفت و بونلرى كنديسنيك طبعاً مأمور اولديغى غايه يى استحصال ايدمك صورتده استعمال اقتدارينى ده بخش ايدر . واقعا ، روحى حادثه لرك شرائط فيزيولوژيقيه سى واردر ، و بونلرى تعين ايتمك فائدى و الزمدر ؛ فقط بونك ايچون شعور حادثه سى اهمال اولنور ؛ حتى ايش بونكله قالماز ، بسيقولوژيى فيزيقى بر شكله سوقق ايتمك ، بر مسئله يى يالكز غير قابل حل دكل ، اوندن فضله ، غريب و الفاظى اعتباريله متناقض بر حاله قويمق ديمكدر . بويه اولديغى حالده ، علوم مثبته ، حسابيه و صحت قطعيه مستند و اهل اولمايان كيفياته متعلق حادثه لرى ده (بسيقولوژى فيزيقى) علماً حل ايتمك سوداسنده بولنيور . بو ايسه مستحيلدر . چونكه ، انسانسز سوسيو لوژى علمى

غزل

(نیم سوک پچانه بی ساق تمام ایتدک بخا)
ندیم

صانع مست اولوق ایچین مائل جام اولدیغیز
باده عشق ایهدر مست مدام اولدیغیز !

تا ازل مست مدام اولدیغیزدن می کلور
بوyle بریم قدح میله تمام اولدیغیز ؟

کا کل زلفنه بند اولدیغیزدن بری در
بوyle آزاده سر ربط و نظام اولدیغیز

دیمش: عشاقه جفا عادتزدن بری در
زه اشکنجه کلور عاشقه رام اولدیغیز

حسنک بزده ثنا کاری اولادن بری در
ای (جمیل) شاعر مشهور انام اولدیغیز ! . . .

۱۱ نیسان ۳۴۰ جمیل رأفت

اولامیه جنی کبی روحسز بسیقو -
لوژی ده اولاماز . جمعیت بشریه بی
بالکیز شرائط خارجی و جسمانیه سیله
ایضاح ایتک ممکن دکلدر . قانون
یاخود علیت نسبی مفهومی ، عجا
سوسیولوژینک ساحه مخصوصی
اولماسی ایجاب ایدن مسأله تطبیق
ایتک ممکنیدر ؟ معلومدر که مورخلر
بونقطه ده قطعی قیود احترازیه
سرد ایتشلردر . زیرا ایجه تأمل
اولنورسه کورولور که ، اجنایعایده
ضروری عد اولنان شی ، معین
بر غایه نك خصوصی ایچون الزم
دیمکدر . بوازم کله سنی ده ایضاح
ایتک لازم کلیرسه ، کوربرز که بوندن

مقصد ، انسانیتک مطالب و افکارینه ده موافق ، ده مرجح دیمکدر . شوپله که ، یاشامق
ایچون بر مجادله قاعدسی ، بونک بر نتیجه ضروری سی عد اولونان تقسیم اعمالدن باشقه صورت
حللر ده متحملدر : مثلاً انسانلرک بر برینی بیسی ده بر صورت حلدر . فقط انسانلر بو صورت
حلدن تیتسیندکاری ایچون تقسیم اعمال چاره سنی تخیل ایتشلردر . بو حال ، عجا کندیسنه
جامد بر قانون علیت نظریله باقیلان بر شیدک بر غایت نسبی احتوا ایتسی ، و ایچنده بالکیز
شرائط حیایه و ماده نك عامل اولدیغی فرض اولونان بر محله عقلک و اراده بشریه نك ده
مداخله سی فرض ایدلمسی دکسه ، نه دیمکدر ؟

خلاصه کلام ، علوم مثبت آفاقیت ایله مایعقلیت کبی ایکی غایه تعقیب ایتدیکی حالده
بونلری بالتمام تحقق ایتدیرمه مشدر . بوتقیداتی دها زیاده اوزانمایاجم . زیرا نیجه مثبت
علملرکک مشوم نتیجه سی افکار انسانیه بی یابس و عقیم بر منزله سور و کله مکده اولماسیدر .
عزیز دو-تم ، بکا اینانمازسه کز زمانمک معروف بر شاعر و متفکری اولان (کویونک
(استقبال مذ هب سز لکی) عنوانی کتابندن بر صحیفه بی = ۴۰۸ نجی - سزه نقل ایدیم :

[بعضاً نابارستانك داغرنند، و صباحك
سیسلی ایچنده عجیب بر حیوانك
صولوق صولوغه قوشدینی کوریلیر.
بر غزالك کوزلری قدر بویوک
کوزلری اولان بو حیوان خلجانندن
شاشقین بر حالده در، درت نعله
قوشدنجه و قلی کبی چاربان یره
آیاقلری اوردنجه، باشنك ایکی
طرفده فوق العاده جسم ایکی قانادك
سالاندینی ده مشاهده اولور.
یوقانادر هر آچیلشده او حیوانی
یوقاری قالدیرر کیدیر. بو حیوان
وادیلرک دولامباجلری ایچنه دالار

غزل

باغلی قالدی کوکلر بیلرجه بند زلفکه
برأسیر اولدق بو کون ماچار کئند زلفکه
برقیلجمش کبی هر آن کوکلر یاقده
کندیسی مفتون اولوب یانمازی کندی زلفنه
شوق ایله آرام ایچون کاشانه آرزو ایلش
برسرای اولسون دیبه قلم دوشندی زلفنه
اویله بر شوخک أسیر زلفی بزرکه تا ابد
کیم کوکل ویرمز عجب حیرتله فد زلفنه
باشقه ستمک روز کاربله پریشانمش مکر
فرق ایدنجه دوغروسی کوکل کوجندی زلفنه
باغریمز خون اولدی «روحی» قلمز مجر و حدر
التفات ایتیمی جانان دردمند زلفه

۹ نisan ۳۴۰ روحی

و چارپدینی سرت قبالرک اوزرنده قیرمنی قان چیز کیلری بر اقیبر، نهایت بر دنبره یره دوشر.
او وقت بدنندن او ایکی قانادك آرلدینی کوریلیر. مکر بر قاناتال اونك باشنه چوللانمش،
یاواش یاواش یینی بیورمش. شیمدی قازنی دو یونجه کوکاره طوغری اوچمش. [کویو انسانیت
معاصره نك احوال آلمه سی بوتمال هائنه نما ایله تصویر ایدیور! ایشنه نیم قور قدیقم بوبله
برخسیران وضلاله دوشمه مکدره. بکم، بز ایسته و ززکه ایچنه، نك زرا توشترا، زردشت
لساسیله انبای جنسمزه تلقین ایتمک ایسته دیکی فکری ضلالنلر ایچمزه کیرمه سین، اونك
«هیچ برشی کرچك دکدره، هر شی مباحدر، دستوری آرمزده رواج بولماسین...»
ایسته و ززکه یکی نسلک، بدنا و فکر آ دینج اولمقنه برابر، قلبلری امید و جسامت ایله طولمش
بولونسون و وظیفه حسیله پرورده اولسونلر. سز سنده کزه [یکرمنجی عصرک اورتیلرینه
دوغری کلدیکمز حالده اون سکرنجی عصر دارالفنونلری تقلید ایتمک قدر مناسب برشی
اوله میه جفی] سوبالدکن سوکره بو اخطاره علامه: [زمان زمان و شخص شخص
دکیشن سو بزه کتیف علملردن بوتون بشریت بیقمش اوصاعشدر. بوتون علم، بوتون
دارالفنونلر او بزه کتیف غایله لره کیدیور و علم آرتق یوکسک و بالدی زلی کرسیلر دکل، ایچنده

کشیف برسی و تجربہ ہواسی یاشایان لابوراتورلرده تعلیم ایدیلیور. [دیورسکنز ! فقط نہ یازیق کہ الفاظی بک بارلاق اولان بوسورلر حقایق احوالہ مطابق دکلدردہ ہیج اولمازسہ افادہ لریکیزی تأیید ایچون معتبر کتابلردن بعض شواهدی اولسون ایراد ایتملی ایدیکز . فقط ، سزده کز بویله یایما ایچم ، ذات علیکزه [تفکر حاضرک بویوک جریانلری] کتابخی او قوماکیزی توصیه ایدہ حکم . بو کتابک . ژانی « یانا » دارالفنون فی فلسفہ مدرسی رودولف اوکندر . استاد مشار الہہ ۱۹۰۸ سنہ سندہ نوبل مکافاننک لایق کورلسی آثار علمیه سنک نہ درجہ بہ قدر مقبول عامہ اولدیغنه دلیل کافیدر .

بو کتاب مهمک ۵۱۶ نجی صحیفہ فی او قورسہ کز اوروپا افکار ذکیہ سندہ حاصل اولان انتباہک نہ مرکزہ توجه ابتدکیکی کورورسکنز . فقط دہا غربی ، بو حرب عمومی بادرہ سندہ وفلا کترلندن صو کرا بالخاصہ آلمانلر آراسندہ حصولہ کلن انقلاب روحیدن خبردار اولہ ماش کی کورونمہ کزدر . اگر قوت قازدرلینغ ک آلمانلرہ ویرمک ایستہ دیکی یکی مفکوردلرہ مطلع اولارق اولنری بارلاق قلدیکزلہ آرا مزده نشرہ ہمت ایتسہ بیدیکز نہ قدر دہا ای اولہ جمدی . [۲] .

بک افندی ، اورویا بنای معلاسی معنویاتدن تباعد تملارندن صارصمشدر . وقوع بولاجق انہدامی شیمدبدن تفرس ایدن متفکرلر بوندن حزان پاراغی کی تیرمکدہ درہ عزیز دوستم ، سزی یالکزان تباہہ دکل ، برآزده انصافہ دعوت ایدہ حکم . چونکہ مقالہ کزده بوتون فلا کترلر بزدن [ماورادہ کی اسراری آ کلامق ایچون قافلرینی پاتلانان ذاتلری] یعنی آچیق تورکجہ سی صاریقی علمانی مسئول طوتدیککنز آ کلاشیلور . خایر بک افندی ! او فلا کترلرک سہی بوس بوتون باشقہ شیلردر . بیلیرسکنز کہ ، بز جنکاور ، قہرمان ، فاتح برملنز . اونک ایچون اجدادیمز قیلجیلرینی قوشا مشلر ، آتلیرنہ بینمشلر ، چاناق قلغہ بوغازندن کچوب اوروپاہہ آیق آ مشلر ؛ اوکلرینہ چقان روملری ، بولغارلری ، ضربلری ، آرناوودلری ، بوشناقلری بندکدن صوکرہ بک آز بر زمان ایچندر طونہ ساحللرینہ ایرمشلر ، اوحدود طبعیہ پی دہ آشارق رومانیا پی ، ترانسیلوانیا پی ، بودولیا پی ، مجارستانی ضبط ایتمشلر ، ویانہ پی قوشا مشلر ؛ بو حادثات بوتون اوروپا پی زیادہ سیلہ اورکوتمش ، علیہمزہ متعدد اہل صلیب سفرلری ترتیب ایدلش ؛ بونلرک ہپسنہ قارشى طورمشز . فقط بو مافوق التخیل اسراف قوت نہایت بزمده درماغزی توکتمش . دشمن بونی [۲] یکی کونک ۱۷ مارت تاریخی نسخہ سندہ قازدرلینغ حقندہ قیمتلی معلومات واردر .

آکلا نیجه آر قامشی ؛ اقامش . اوچ یوز سنه دنبری بزی تضیق ایدوب طور بیور . آر قالدی آسیابه آتمقله قالمایه حق ، بزی آنا یورد مزده بیله محو ایدم جکدی . فلاکتلر مکزک بوتون بوتون سببی بو فعالیتی افراطه واردیره قلمغزدر . اوحالده او نقطه نظر دن عامامزده چاتمقدن واز چیکنر . واقعا اونلر کده قباحتری جو قدر . چونکه عصرک ایجاباتی تقدیر ایدوب بردلو او یانامامش لردی . و آرق اودرین او یقوده براقیلامازدی . ایشته بو حکمته مبنیدر که جمهوریت مجله من برالهیات فاکولته سی اچقده در . مک اقدی الیهات فاکولته سند برالخاصه علوم دینه او قوناچقدر . بونلرک باشنده تفسیر و حدیث علملری وارد . بونلرک علم اولدیفنه شهیمی ایدیورسکنر ؟ مادام که بو کون هر شیده اورویا به امتثال ایدیورز . اوراده علوم دینه و کلیساییه حقنده هر کون بر آرز دها متزاید نشریاته نیچون عطف نظر دقت ایتمه بورسکنر . . .

وقته ۱۸۴۴-۱۸۶۶ سنه لرنده (مینی) ک تألیف و نشر اتمش اولدینی ۱۷۰ مجلد دن مرکب الیهات قاموسی اسکیمش عد اولدینی ایچون یکی بر قاموس نشرینه باشلامشدر . بو قاموسک برنجی قسمی بش جلد دن مرکب بو یوک بر قاموس توراندر . ایکنجیسی قاتولیک الیهاتی قاموسیدر . بو کتابک الیوم تحریرینه پارس قاتولیک انستیتوسی معلمی (مانزه نو) دوام ایدیور . اوچنجیسی نصرانیت آرکه تولوزیسیله مراسم دینه به عائد بر قاموسدر . دردنچیسی کلیسا جغرافیا و تاریخنه عائد بر قاموسدر که به نک هیئت تحریریه سی آراسنده پارس قاتولیک انستیتوسی امینی و آقاده می اعضاسی (بودریار) دخی واردر . بشنجیسی حقوق عیسویت قاموسیدر .

بو کتابلرک بوتون خریستیانلق دنیا سنده مظهر اولدینی اعتبار فوق العاده به مختلف لسانلرده منتشر مطبوعاتک مقالات تقدیریه سی دلیل کافیدر . ایشته بزم خوجالریمکزک بویه نقصان همتلیدر که مؤاخذیه شایاندر ، دها اوچ آی اول بکا اهدا اولنان برساله واردر . بو رساله بی کوندر دن استراز بورغ دارالفنونق تاریخ کلیسا مدرسی پول ساباتیه در . بو استاد ۱۹۲۱ سنه سنه سنک ۲۲ تشرین نایسنده مذکور دارالفنونده ویرمش اولدینی عمومی بر درسه کلیسا تاریخک ، تدریساتک هر درجه سنده تعلیمنده کی الزمیت و فوائدی ایضاح اتمشدی . ایشته رساله بودرسی احتوا اتمکده در . بیلم که بز بو قدر حکما و عقلا دن دهامی ای دوشونورز و کوریورز ؟ سزی بو کونلک دها زیاده راحتسز ایتمه جکم ایجاب ایدر سه ینه کوروشورز اقدم . . .

محمد علی عینی

غزل

(نیم سوک پیمانه بی ساقی تمام ایتمک بخا)
ندیم

صانع مست اولتی ایچین مائل جام اولدیغیز
باده عشق ایهدر مست مدام اولدیغیز !

تا ازل مست مدام اولدیغیزدن می کلور
بویله برنیم قدح میله تمام اولدیغیز ؟

کا کل زلفنه بند اولدیغیزدن بری در
بویله آزاده سر ربط ونظام اولدیغیز

دیمش: عشاقه جفا عادتزدن بری در
بزه اشکنجه کلور عاشقه رام اولدیغیز

حسنک بزده ثنا کاری اولالدن بری در
ای (جمیل) شاعر مشهور انام اولدیغیز . . .

۱۱ نisan ۳۴۰ جمیل رافت

اولامه جفی کبی روحسز بسیقو -
لوژی ده اولاماز . جمعیت بشریه بی
یالکنز شرایط خارجه و جنبه سیه
ایضاح ایتمک ممکن دکادر . قانون
یاخود علیت نسبتی مفهومی ، عجا
سوسیولوژینک ساحه مخصوصی
اولماسی ایجاب ایدن مسأله تطبیق
ایتمک ممکنمیدر ؟ معلومدر که مورخلر
بونقطه ده قطعی بعض قیود احترازیه
سرد ایتمشدر . زیرا ایجه تأمل
اولنورسه کورولورکه ، اجناعتانده
ضروری عد اولنان شی ، معین
بر غایه نیک حصولی ایچون الزم
دیمکدر . بوالزم کلمه سفی ده ایضاح
ایتمک لازم کلیرسه ، کوریرز که بوندن

مقصد ، انسانیتک مطالب و افکارینه ده موافق ، ده مرجح دیمکدر . شوبله که ، یاشامق
ایچون بر مجادله قاعدسی ، بونک بر نتیجه ضروری سی عد اولونان تقسیم اعمالدن باشقه صورت
حلاره ده متحملدر : مثلاً انسانلرک بر برینی بی سی ده بر صورت حلدر . فقط انسانلر بوسورت
حلدن تیتسیندکاری ایچون تقسیم اعمال چاره سفی تحیل ایتمشدر . بو حال ، عجا کندیسنه
جامد بر قانون علیت نظریله باقیلان بر شینک بر غایت نسبتی احتوا ایتمی ، و ایچنده یالکنز
شرایط حیاتییه و ماده نیک عامل اولدینی فرض اولونان بر محله عقلک و اراده بشریه نیک ده
مداخله سی فرض ایلمسی دکلسه ، نه دیمکدر ؟

خلاصه کلام ، علوم مثبتیه آفاقیت ایله مایعقلیت کبی ایکی غایه تعقیب ایتمدیکی حلاله
بونلری بالتام تحتق ابتدیرمه مشدر . بوتقیداتی دها زیاده اوزانمایاچم . زیرا بنجه مثبت
علملرک اک مشوم نتیجه سی افکار انسانییه بی یابس وعقیم بر منزله سورو کله مکده اولمایدر .
عزیز دو-تم ، بکا اینانمازسه کیز زمانرک معروف بر شاعرن و متفکری اولان (کویو) نک
(استقبالک مذهبسنلکی) عنوانی کتابندن بر صحیفه بی = ۴۰۸ نجی - سزه نقل ایدهم :

[بعضاً با ناراستانك داغ نرند. و صبا حك
سیلسری ایچنده عجیب بر حیوانك
صولوق صولوغه قوشدینی کوریلیر.
بر غزالك کوزلری قدر بویوك
کوزلری اولان بو حیوان خلیجانندن
شاشقین بر حالده در ، درت نعله
قوشدجقه و قلی کی چاربان یره
آیاقلری اوردجقه ، باشنك ایکی
طرفده فوق العاده جسم ایکی قانادك
صاللانیدینی ده مشاهده اولنور .
یوقانادر هر آچیلشده او حیوانی
یوقاری قالدیرر کیدر . بو حیوان
وادیلرك دولامباجلری ایچنه دالار

غزل

باغلی قالدی کولکز بیلرجه بند زلفکه
برأسیر اولدق بوکون ماچار کتند زلفکه
برقیلجمنش کی هر آن کولکلر یاقه ده
کندیسی مقتون اولوب یانمازی کندی زلفنه
شوق ایله آرام ایچون کاشانه آرزو ایلش
برسرای اولسون دیبه قلم دوشندی زلفنه
اویله بر شوخک أسیر زلفی بزکه تا ابد
کیم کولکل ویرمز عجب حیرتله فد زلفنه
باشقه ستمک روزکاريله پریشانمش مکر
فرق ایدنجه دوغروسى کولکل کوچندی زلفنه
باغرمز خون اولدی «روحی» قلمبز مجروحدر
التفات ایتمزی جانان درد مند زلفه
۹ نیسان ۳۴۰ روحی

و چارپدینی سرت قبالرك اوزرنده قیرمزی قان چیز کیلری بر اقیبر، نهایت بردنبره یره دوشر.
اووقت بدنندن او ایکی قانادك آ برلیدینی کوریلیر. مکر بر قانال اونك باشنه چوللانمش ،
یاواش یاواش یینی یورمش. شیمدی قازنی دو یونجه کولکاره طوغری اوچمش. [کویو انسانیت
معاصره نك احوال الیمسنی بومثال هائمه نما ایله تصویر ایدیور ؛ ایشنه نیم قورقدیغ بویله
برخسیران وضلاله دوشمه مکدر. بکم ، بز ایسته ورزکه ؛ یچه ، نك زراتوشترا ، زردشت
لساسیله ابنای جنسمزه تلقین ایتمک ایسته دیکی فیکری ضلاللر ایچمزه کبرمه سین ، اونك
« هیچ برشی کرچک دکدره ، هر شی مباحدر ، دستوری آرامنده رواج بولماسین .. یینه
ایسته ورزکه یکی نسلک ، بدنا و فکر آ دینچ اولماقه برابر ، قلبلری امید و جسارت ایله طولمش
بولونسون ووظیفه حبسیله پرورده اولسونلر. سز سنده کزه [یکرمنجی عصرک اورته لریته
دوغری کلا دیکمز حالده اون سکرنجی عصر دارالفنونلرنی تقلید ایتمک قدر معناسز برشی
اوله بیه جفی] سوبلدکن صوکره بو اخطاره علامه : [زمان زمان وشخص شخص
دکیشن سوژه کتیف علملردن بوتون بشریت بیقمش اوصاعمشدر . بوتون علم ، بوتون
دارالفنونلر اوژه کتیف غایله کیدیور و علم آرقق یوکسک و بالدی زلی کرسیلر دکل ، ایچنده

کشیف برسی و تجربہ ہواسی یاشایان لابوراتورلرده تعلیم ایدیور۔ [دیورسکنز ! فقط نہ یازیق کہ الفاظی بک پارلاق اولان بوسورلر حقایق احوالہ مطابق دکلدرد۔ هیچ اولمازسه افادہ لر یکیزی تأیید ایچون معتبر کتابلردن بعض شواهدی اولسون ایراد ایتملی ایدیکنز ۔ فقط ، سزده کز بوبله یایماچم ، ذات ایلکیزه [تفکر حاضرک بویوک جریانلری] کتابخی اوقوماکنزی توصیه ایدہ جکم . بو کتابک وٹانی و یانا ، دارالفنون فی فلسفہ مدرسی رودولف اوکندر . استاد مشار الہم ۱۹۰۸ سنہ سندہ نوبل مکافاتنک لایق کورلمسی آثار علمیه سنک نہ درجہ بہ قدر مقبول عامہ اولدیغنه دلیل کافیدر .

بو کتاب مهمک ۵۱۶ نجی صحیفہ فی اوقورسہ کیز اوروپا افکار ذکیہ سندہ حاصل اولان انتباہک نہ مرکزہ توجه ایتدیکنی کورورسکنز . فقط دہا غریبی ، بو حرب عمومی پادرسندہ وفلا کتیلردن صو کزا بالخاصہ آلمانلر آراسندہ حصولہ کلن انقلاب روحیدن خبردار اولہ مامش کی کورونمہ کیزدر . اگر قونت قازدرلینغ ک آلمانلرہ ویرمک ایستہ دینی یکی مفکورہ لرہ مطلع اولہرق اونلری پارلاق قلمکیزلہ آرا مزده نشرہ ہمت ایتسہ ایدیکنز نہ قدر دہا ابی اولہ جقدی ، [۲] .

بک افندی ، اوروپا بنای معلاسنی معنویاتدن تباعد تمللردن صارصمشدر . وقوع بولاجق انہدامی شیمدیدن تفرس ایدن متفکرلر بوندن حزان یاپرانخی کی تیترد مکدہ درہ عزیز دوستم ، سزہ یالکیزا انتباہہ دکل ، برآزده انصافہ دعوت ایدہ جکم . چونکہ مقالہ کزده بوتون فلاکتلریمزدن [ماورادہ کی اسراری آ کلامق ایچون قافلرینی باتلانان ذاتلری] یعنی آچیق تورکچہ سی صاریقلمای مسؤل طوندیغکنز آ کلاشیلور . خایر بک افندی ! اوفلاکتلرک سہی بوس بوتون باشقہ شیلردر . بیلیرسکنز کہ ، بز جنسکاور ، قهرمان ، فاتح برملنز . اونک ایچون اجدادیمز قیلدیج لرینی قوشا تمش لر ، آتلیرنہ بینمش لر ، چاناق فلغہ بوغازندن کچوب اوروپایہ آیق آ تمش لر ؛ اوکلرینہ چیقان روملری ، بولغارلری ، ضربلری ، آرناوودلری ، بوشناقلری بندکدن صوکرہ پک آ ز بر زمان ایچندر طونہ ساحلرینہ ایرمش لر ، اوحودود طبعیہ بی دہ آشارق رومانیا بی ، ترانسیلوانیا بی ، بودولیا بی ، مجارستانی ضبط ایتمش لر ، ویانہ بی قوشا تمش لر ؛ بو حادثات بوتون اوروپای زیادہ سیلہ اورکوتمش ، علیہمزہ متعدد اهل صلیب سفرلری ترتیب ایدلمش ؛ بونلرک ہپسنہ قارشی طورمشز . فقط بو مافوق التحیل اسراف قوت نہایت بزم دہ درمانمزی ٹوکہ تمش . دوشمن بونی [۲] یکی کوٹک ۱۷ مارت تاریخی نسخہ سندہ قازدرلینغ حقدہ قیمتلی معلومات واردر .

آكلايخه آرقامزى ۽ اقامش. اوج يوز سنه دنبرى بى تضيق ايدوب طور بيور. آز قالدى آسيابه آتمقله قالمايه جق ، بى آنا يوردمزده بيله محو ايدم جكدى . فلاكتلرمزك بوتون بوتون سببى بوفعاليق افراطه وارديرم قانغمزدر. اوحالده او نقطه نظر دن عاممزمه چاتمقدن واز كچيكمز . واقعا اونلركده قباحترى چوقدر . چونكه عصر ك ايجاباتى تقدير ايدوب بردرلو اويانا مامشردى . وآرق اودرين اويقوده براقلامازدى. ايشته بو حكمته مبنيدركه جمهوريت ميجله مز برالهيأت فاكولته سى آچقمده در. ملك افندى الهيأت فاكولته سندر. بالخاصه علوم دينيه اوقونا جقدر . بونلرك باشنده تفسير وحديث علملرى واردر . بونلرك علم اولديغه شهيمى ايدىيورسنگز ؟ مادام كه بوكون هر شيدم اورويابه امثال ايدىيورز. اوراده علوم دينيه وكايسايه حقتده هر كون بر آز دها متزايد نشرياته نيچون عطف نظر دقت ايمه بورسنگز . . .

وقته ۱۸۴۴-۱۸۶۶ سنه لرنده (ميفى) ك تاليف ونشر اتمش اولدينى ۱۷۰ مجلدن مركب الهيأت قاموسى اسكيمش عد اولدينى ايچون يكي بر قاموس نشرينه باشلامشدر . بوقاموسك برنجى قسمى بش جلدن مركب بويوك بر قاموس توراندر . ايكنجيسى قاتوليك الهيأتى قاموسيدر . بوكتابك اليوم تحريته پارس قاتوليك انستيتوسى معلمى (مانزه نو) دوام ايدىيور . اوچنجيسى نصرانيت آر كه تولوزيسيله مراسم دينيه عائد بر قاموسيدر . دردنجيسى كايسا جغرافيا وتاريخنه عائد بر قاموسيدر كه به نك هيئت تحريته سى آراسنده پارس قاتوليك انستيتوسى امينى وآقادمى اعضاسى (بودرييار) دخى واردر . بشنجيسى حقوق عيسويت قاموسيدر .

بوكتابلرك بوتون خريستيانلق دنيا سنده مظهر اولدينى اعتبار فوق العاده به مختلف لسانلرده منتشر مطبوعاتك مقالات تفديريته سى دليل كافيدر . ايشته بزم خوجالريمزك بويله نقصان همتريدركه مؤاخذه به شايندر ، دها اوج آى اول بكا اهدا اولنان برساله واردر . بو رساله ي كوندرن استراز بورغ دارالفنونى تاريخ كايسا مدرسى پول ساباتيه در . بو استاد ۱۹۲۱ سنه سنه نك ۲۲ اشرفين نايستنده مذكور دارالفنونده ويرمش اولدينى عمومى بر درسه كايسا تاريخنك ، تدريساتك هر درجه سنده تعليمنده كى الزميت وفواندى ايضاح اتمشدى . ايشته رساله بودرسى احتوا ايمكده در . بيلم كه بز بوقدر حكما وعقلادن دهامى ابي دوشونيورز وكوربيورز ؟ سزى بوكونلك دها زياده راحتسز ايمه حكما ايجاب ايدرسه به كوروشورز اقدم . . .

محمد على عيني

شیخ سهروردی حیانتک صوکلرنده

[اوست طرق سکنزجی صابیده در .]

أربیللی طیبیک نقل ایتدیکی وقعه لر تاریخاً وعلماً صحیح عدایدله سه ییله ابن ابی اصیبه ایله برابر دیگر مورخلرک نقل ایتدکری وقعه لردن شهه ایتمه حقمنز یوقدر . شو حالده شیخ سهروردینک سیمیا حقه بازلق ، علمنده صاحب مهارت اولدیغنی قبول ایتمه منزالا زمدر . شمس الدین شهرزورینک و عبدالرحمن جامینک بوبابده کی تأویللری ومدافعه لری حسن ظن ایتک حسندن منبعث اولا بیلیر . تنکیم شهرزوری شیخک سبب قتلنی بیان ایدرکن «حلب علماسی ایله ایتدیکی مباحثانده فیلسوفلرک عقائدینی ایضاح ومدافعه ، مخالفلرک رأینی سفه عدایدر ، اونلرله مناظره ایتدیکی زمانلرده غالب کلیر . ومجلسلری ترین ایدردی . روح القدس قوتیله اظهار ایتدیکی عجائبات دخی بوکا منضم اولنجه شیخی تکفیر ایتک وسأقه حسده قتل ایتدیرمک خصوصنده اتفاق ایتدیله ، دیور مورخ شهر زورینک ، شیخک بر طاقم عجبیلر اظهار ایتدیکنی قبول ایتمه سی غریبدر . یالکمز بو عجبیلرک نه اولدیغنی سویله میور . ویاخود سویله مک ایشنه کلیر . بونکله برابر قتلنده مؤثر اولان بو عجبیلرک سیمیا حادثه لری اولدیغنی آ کلامق مشکل دکلدر .

شیخ شمس الدین تبریزی شامده شیخ شهاب الدین مقتول ایچون کافر دیدکری ایشیتدیکی زمان بواسنادی شدته رداشمش واونک تمامیله صادق وخدمت شمس ده بدرکامل اولدیغنی ، سویلیرک « بن منکرلر طزفنده دکل موافقلر طرفنده یم شو قدرکه شیخک علمی عقلنه غالب ایدی . حالبوکه لایق اولان عقلک علمه غالب اولماسیدر ، دیمشدر . منلا جامی نفحات الانسده شیخ تبریزینک بوسوزلرینی نقل ایدرک سهروردی بی مدافعه ایدر . وحقی اولدکن صوکراده اوندن بر چوق علامتار وکرامتار ظهوره کلدیکنی قید ایدر . بوسوزلری ایله جامی اولدکن صوکراره ظهوره کان وقایعک حقه بازلق اولماسنه اصلا احتمال اولامایغنی خاطر لآتمق ومدفاعاتی تأیید ایتک ایسته مکده در .

کوریلورکه هرایکی طرف سهروردین صدور ایدن بووقایی قبول ایدیورلر آتحق بر طرفک بووقایعه «سیمیا» دیمه لرینه مقابل دیگرلری «کرامت» دیمک ایتدیورلر . فی الحقیقه بووانکی تلقی آراسنده قطعی بر حد چیزمک ممکن دکلدر . بونلر تربیه یه ، اعتقاده کوره داکشیر .

دنیاپی قطبلرک اداره ایتدیکنه صمیمی صورتده اینانانلر، برمجذوبک قطبلق ادعاسنه قارشى حرمتله بویون ایکنلر، حادثات یومیه پی بوکبی ذواتک اشارتیه ایضاح ایتک ایسته ینلر - که بو کونده بونلرک عددی پک چوقدر ون بو مسعود آدملى دریندن سه وهرم - یالکز سهروردین یوقاریده نقل ایتدیکنمز وقایع حقنه دکل ، اونلردن داهانه قدر غریب اولورسه اولسون حتی برآزده چیرکین اولسه بوکبی وقایعی حسن تفسیراید جکلردر . بر چوق حقه بازلرک طریقت نأسیس ایتکه قیام ایتهلری وقیصه بر زمان موفق اولمالری ده بو ایکی تلقینک یكدیگره به متداخل اولماسندندر . بو حادثهلر اوزرینه بوکون دخی قطعی بر تشخیص قویق ممکن دکلدر . بری طرفدن بر قسم خلقتک بوصاف ایمانلری استخفاف ایدرک عقلی ومثبت اصوللره ایضاح ایدیله مین بوکبی وقایعی رد ایدنلر آزدکلدر . آنجق بونلره بدرجه به قدر علمی اولارق حس وحدس ساحه سی کوستریله بیلیر . چونکه روحک بوغریبه لره قارشى درین بر میلی وار . بومیلک منشأی ندر ؟ فلسفه بونی مختلف صورتده ایضاح یارد ایده بیلیر . بونکه برابر بوراده حرمت ایدیله جک برجهت بولدیغنی اعتراف ایتلی واکا بتون عقلی تناقضلری ایله برابر سریع حکملره هجوم ایتک خصوصنده متأنی اولمی وبرآزده حرمتکار بولمیلدر . زیرا حرمت ایدیله ین بر شئک حقیقتنی آکلامق ممکن دکلدر . حسن ظنه رغماً بو تلقینک علمیه بعض صیرینتیلر وار . . .

بوکسک بر فیلسوف وأبی بر مورخ اولان شمس الدین شهرزوری و طرفدارلری کاشکه بو حادثهلری شیخک قتلنه سبب کوستر مه سلر ایدی . چونکه بو طرز تلقی افکار عامه نك بو وقایعی کرامت صورتده قبول ایتمه دکلری کویستر .

بونکه برابر شیخک قتلنه سبب بو حادثهلر دکلدی بالذات سهروردی شو سوزلری نقل ایدیور : « شیخه در حال بر طاقم عجائب اظهار ایتدیکی ایچون « خالق البرایا » نامی وریلوردی . بر ذات شیخی رؤیاسنده کوردی اوکا شیخ ، - بکا خالق البرایا نامی ویرمه یکنز - سیدی . بو سوزدن شیخک پک بیوک دعوالره قالدینی آ کلاشیلور . ینه شهرزوری ، شیخک ادعای نبوت ایتمی روایتنه قارشى (وهو بری عن ذلك = بویه بر ادعاده بولونامشدر) دیدیکی حالده عین صحیفه ده « اصحابندن بعضیلرینک ابوالفتوح رسول اللهدر دیدکلرینه دائر موثوق بر خبر بکا واصل اولدی ، دیور . بومسئله نك ده قورجالانمش اولمه سی جای نظر دکلدر ؟ .

صوان الحکمة، مک مختصری - که سهروردی به معاصر بر آردر - « اوکا افترا ایتدیله، نبوت ادعا ایتدی دیورلردی، دیور دیمک که مسئله بستیون باشقه بر شکل اکتساب ایدیور .

سیف‌الدین آمدی ایله شیخ سهروردینک ملاقاتنده جریان ایدن محاوره ده شایان دقتدر . وفیات‌الاعیاده وسائر آثارده بو محاوره شو صورتله نقل ایدیور : سیف‌الدین آمدی دیور که سهروردی ایله حلبده کوروشدم بکا « البت بن روی ارضه صاحب وجهانه پادشاه و مالک اولاجم ، دیدی دلیلک نه در دیجه : « عالم معنانه کنیدی بتون دربانک صونیی ایچمش کوردم . ، جوانی و یردی نجه بو رؤبا دریای فضیلتکزک آفاق استیلا وظلمه انتشار ایده جگنه اشارتدر دیدم سوزمی دیکله مدی وفکرندن رجوع ایتدی بن او آدمی علمی چوق عقلی آز کوردم .

سیف‌الدین آمدی اعظم علما وفلاسفه دندر آناری امهات کتبدن معدوددر شهسز موثوق الکلمدر سهروردین نقل ایتدیکی بوسوزلر ایسه تهلیکلی وهضمی مشکل شیردر بناء علیه سهروردینک یالکز سبب قتلی آراشدرمق ایچون دکل، بالذات کنیدیسی ایجه طائیش اولمق ایچون ایچ یوزنی قارینشدرمق لازمدر .

بوسف ضیا

فلسفی رومانه

حی بن یقظان

وبتون احسامی جسم اولمق حیثیتندن دکل ؛ خواصی مستلزم و بعضیلرینی بعضیلرندن تفریق و تمیز ایدن صورتلری حامل اولمق حیثیتندن تفتیش و تفحص ایتمکی اشبو غایه به وصول ایچون مبدأ حرکت آنخا ایلدی کافهسی برر برر استقرا و ذهنتده احضار ایلدی و کافهسی مبدأ آثار اولان برچوق صورتده متحد بولدی و برقسمنده اوصورتلردن ماعدا کندوسنه مخصوص اولان افعال و آثاره مبدأ اولان برصورت دهها بولدی ویشقه برقی برنجی وایکنجی صورتلرده برنجی قسمه شریک اولماقه برابر کندوسنه مخصوص افعال و آثاره منشأ اولمق اووزره براوچنجی صورت دهها بولدی نته کیم ظور اقلره طاشلر، معدنلر، اوتلر، حیوانلر وسائر اجسام قیله نکه کافهسی برجهله واحده دن عبارت وهیسی برصورت

واحدده مشترکد لر که نزولدن بر مانع منع ایتمک شرطیله اوصورت واسطه سیله جهت سفله حرکت ایدر لر شاید قسری اوله رق جهت علوه طوغری تحریک ارنلدقدن سو کرا حالی اوزره بر اقیلمر سه حامل اولدق لری صورت واسطه سیله اشغی به طوغری ایدور لر لر بو جمله دن بر قسم اولان نبات ایله حیوان ؛ نقیل اولمنی جهت سفله میل ایتمکی مستلزم اولان صورتده مذکور جمله نك اقسام سائر سیله متحد ایسه ده تغذی ونموی مستلزم اولان دیگر صورتلرده اولردن ایریلر لر [۹]

بو ایکی فعل بوتون نباتات و حیواناتده موجوددر و هر ایکیسی نباتات و حیوانات آراسته مشترک و نفس تعبیرله افا اولان صورتدن صادر اولمشلردر .
اشبو فرقه دن حیوان قسمی ؛ برنجی قسمله برنجی و ایکنجی صورتلرده شریک اولمقله برابر حس و حرکتیه منشأ اوله جق اوچنجی بر صورت واسطه سیله برنجی قسمدن آیریلر .

بونک اوزرینه انواع حیواناتک هر برینه مخصوص دیگر نوعلردن متمیز اولمسنه سبب برر خاصه اولدیغی و او خاصه نك دخی سائر انواع حیواناتله مشترک اولان صورتدن فضله اوله رک کندوسنه مخصوص بر فصل همیزدن صادر اولدیغی انواع نباتاتک دخی بویله بر فصل بمیزله بر بردن آیرلدیغی کوردی .

بو نظریه لردن عالم کون و فسادده موجود اولان بالجه اجسام محسوسه نك بر قسمی جسمیت معنا سندن فضله اوله رق بر چوق معانی دن بر قسمی ده اآ معنلردن مرکب برر حقیقت اولدیغی و اجزاسی الك آز اولانی آکلامق اجزاسی جوق اولانلری آکلامقدن داها قولای اولدیغی آکلادی بناء علیه هر شیدن اول حقیقی الك آز اشیدان ترکب ایدنی آکلامق ایسته دی .

حیوانات ایله نباتاتک افعال کثیره سی دولای سیله حقیقتلری اشغیای کثیره دن ترکب

[۹] تغذی ایچون اوج قوت واردر . بوتلر ، جاذبه ، هاضمه ، غاذیه در قوه جاذبه طعام و شرابی معده یه ایصال ایدن قوتدر . قوه هاضمه — پیلان طامی ، ایچیلن شرابی معده یه اصل اولدقدن سو کره آکلدن جزؤ اولتی ایچون استمداد تام ایله مستمد قیلان قوتدر . قوه غاذیه — قوه هاضمه واسطه سیله استمدادک حد کانه اصل اولان غذائی ، مقتدینک شخصی حفظ مقذارینی تکمیل ایچون وجوددن انحلال ایدن اجزاتک یرینی دولدیرمق ایچون مقتدینک جوهرینه مشاکل جزؤ لره استحاله ایدیرن قوتدر . نمو : قوه نامیه واسطه سیله تناسب طیبی به موافق صورتده وجودک ابعاد نلته سندن اجزالی اراسته کیرن غذا ایله بویومک و فضله لشمقدر . « ابن الطیفیک کندی حاشیه سندن ترجمه . »

ایتدکاریچون اتلری تفحص ایتمکی صکره یه بر اقدی اجزاء ارضیه نك ده بر قسمی بر قسمین دها بسیط کوردیکیچون اک بسیط بوله ییلدیکنی تدقیقه قویولدی صویک افعالی از اولمق دولایسیله ترکیب ایلدیکی اجزانك آز اولدیغنی آکلادی . آتشی هوایی دخی بوله کوردی . اولجه اشبو دوت شیدن بر قسمنك بر قسمنه استحاله ایده جکنه درینك آراسنده جسمیتدن عبارت اولان مشترک بر معنی موجود اولدیغنه و اومعناك شودرت شیئی بر بردن فرق و تمیزه مدار ارلان معانی سارهدن خالی رشی اولسی واجب اوله جغه ظن حاصل ایتشیدی اومعنی ، معانی سارهدن تجرد ایدنجه نه علوه نه ده سفله حرکت ایتیور .

شیر

- بیتمادی -

یکی نشریات و آناطولی مجموعه سی

صوك كونلرده عرفان حیاتمك بوشقلربی دولدورمق احتیاجیله بر جوق اثرلك موقع انتشاره چیقدیغنی کوربیوروز .

بونلرك بر قسمی آتی ایچون پرامید اولدیغنی حالدده بعضیری مع الاصف یأس آوردر . هوسکاران علم و عرفانی مایوس ایدن نشریاتك « قرآن ترجملی » اولدیغنی سوبلکه لزوم یوق . بو ترجمه اوتهدنبری یومی غزته لرده یالذیلی اعلانلره ره قلام ایدله سنه رغماً هر کسده درین بر انکسار خیال تولید ایتدی . زراعتده ، هندسه ده حقوقده و یا علوم غیبیه ده اختصاصی اولانلرك صلاحیتدار اولمادقلى بو مهم موضوعه تماس ایتملری حقیقه غریبدر . بو حال محیط علمینز ایچون جوق آییقلى بروصیتندر . بوسقوله قارشی بزه تسلی و امید ویرمن یی نشریاتدر بونلر ایچنده آنادولی مجموعه سی بلخاصه بریلدیز کبی افق هر فایمزدده اخذ موقع ایتدی بوقیمتلی مجموعه ده بوکونکی علمی احتیاجلری تطمین ایتمك ایچون درین بر عشق مساعی وار . دارالفنونك قیمتلی مدرسلردن ماعدا کنج منتظریمك باکر موضوعلر اوزرنده یکی تدقیقربری جوق ذکرلی بولدی . آنادولو عرفی و دستانازی سرلوحه سی ایله یازیلان مقاله محیط علمیه ایلك تماس ایدیلن قیمتلی بر موضوع اولدیغنی کبی ملی تاریخمك اسمی ، شعرلرینه نظر آکوهری ، « لادیک » لی محمد افندی مقاله لرنده ده یکی اصوللره و بی فکرلره مصادف اولدی . اقدزده اک زیاده مژده ، فانتازی مجموعه لرینه مزاحی غزته لره قیمت ویرلیدی بر زمانده کنج آرقاداشلریمك یالکز علم و صنعت عشقیله بویله فدا کارلره کوكس کرملری جوق شایان تقدیردر . مع الاصف بر رفیقنر آنادولو مجموعه سنك بو مکملیتنی چکه مبرك قدر ناشناسلقده بولونشدر . رفیقلریمدن بوملکته علم هوسنی ، چالیشمق عشقنی او یاندیرمالرخی و یکدیگرینه مظاهر اولمالرینی بکلرز .

بز بو اصیل مجموعه بی صمیمیته تقدیر ایدر و موفقیتلر تینی ایدرز .

شرف لاطم

مدیر مسئول : آگاه مظلوم